

TÜRKİYE'DEKİ ÖNEMLİ SİYASİ OLAYLARIN AB ÜLKELERİNDEKİ YANSIMALARI: ÇEK BASININDA TÜRKİYE ALGISI ÖRNEĞİ (2014-2018)*

The Reflections of Turkey's Important Political Events in the European Union Countries: The Case of Turkey's Perception in Czech Press (2014-2018)

Mehmet GÜNEŞ**
Gabriela KOCADAŞ***

Öz

Bu çalışmada, 2014-2018 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen ve ülkenin siyasi çehresini belirgin bir şekilde etkilediği düşünülen dört önemli siyasi gelişmenin, Avrupa Birliği ülkelerinden biri olan Çekya basınındaki yansımaları Mladá Fronta DNES, Právo, Lidové Noviny ve Hospodářské Noviny gazeteleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Bu bağlamda 2014 yılında Türkiye'de gerçekleşen 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, 2015 yılında gerçekleşen 1 Kasım Genel Seçimleri, 2016 yılında meydana gelen 15 Temmuz Darbe Girişimi ve 2017 yılında gerçekleşen 16 Nisan Anayasa Değişikliği Referandumu araştırmanın inceleme konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çek Basını, Türkiye Algısı, Siyasi Gelişmeler, Avrupa Birliği, Türk Siyasal Hayatı.

Abstract

In this study, reflections of four major political developments on the Czech national press, which took place between the years of 2014-2018 in Turkey and considered to have significantly changed the political landscape of the country are examined comparatively through four important Czech national newspapers namely Mladá fronta DNES, Právo, Lidové noviny and Hospodářské noviny. Within this context, Turkish Presidential Elections of 10 August 2014, Turkish General Election of November 2015, Turkish Coup D'état attempt on 15 July 2016 and Turkish constitutional referendum which was held on 16 April 2017 are chosen as the primary cases for this study.

Keywords: Czech Press, Perception of Turkey, Political Developments, European Union, Turkish Political Life.

* Makale Geliş Tarihi: 18.03.2018 – Yayına Kabul Tarihi: 20.05.2019

** Doç. Dr., Ufuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: mehmet.gunes@ufuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3285-3043.

*** Uluslararası İlişkiler Uzmanı, e-posta: gab.burdova@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2870-5988.

Giriş

Çekya; “Kadife Boşanma”¹ olarak adlandırılan barışçıl bir sürecin sonunda, Çekoslovakya'nın Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ikiye bölünmesi neticesinde 1 Ocak 1993 tarihinde kurulmuştur. Söz konusu ülkede bahsi geçen tarihten 2017 yılının Ekim ayına kadar 11 farklı başbakan liderliğinde 13 hükümet² iktidarda kalmıştır. Yaklaşık 11 milyon nüfusa sahip olan ülke, 1999'da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) ve 2004'de de Avrupa Birliği'ne (AB) katılmıştır. Çekya'da, Ekim 2017'deki genel seçimlerde “Gayrimemnun Vatandaşlar Hareketi”³ (ANO Partisi) tarafından, diğer partilerin koalisyonu yansıtmaları üzerine, 13 Aralık 2017 tarihinde azınlık hükümeti kurulmuş⁴ ve başbakanlık görevini *Forbes* dergisinin 2017 sıralamasına göre dünyanın 564.⁵ ve Çekya'nın da 2. en zengin iş insanı olan Andrej Babiš üstlenmiştir. Ülkede beş yıllık görev süresi için 2018 yılının Ocak ayında yapılan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'ni ise önceki Cumhurbaşkanı Miloš Zeman, seçimlerin ikinci turunda %51,4⁶ oy alarak kazanmıştır.

Bu çalışmada 29.01.2014 tarihinden 2017 sonuna kadar görevde kalan⁷ Başbakan Bohuslav Sobotka liderliğindeki Sosyal Demokrat Parti (ČSSD); Gayrimemnun Vatandaşlar Hareketi ve Hristiyan Demokrat Partisi (KDU-ČSL) koalisyon hükümeti dönemini kapsayan dört yılda Türkiye'de yaşanan önemli siyasi gelişmelerin Çekya basınına nasıl yansıdığı incelenmektedir.

1 Ivetta Radičová, “The Velvet Divorce”, *Uncaptive Minds* 6, 1(22), Kış-Bahar 1993, s. 51-53.

2 *Government of The Czech Republic*, [https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/](https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/), (Erişim Tarihi: 06.11.2017).

3 Çekçe; Akce Nespokojených Občanů, partinin kısaltması olan “ANO”, “evet” anlamına gelmektedir.

4 “Andrej Babiš has been Sworn in as the New Prime Minister”, *Government of The Czech Republic*, <https://www.vlada.cz/en/media-centrum/aktualne/andrej-babis-has-been-sworn-in-as-the-new-prime-minister-161953/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2017).

5 “#624 Andrej Babiš”, *Forbes*, <https://www.forbes.com/profile/andrej-babis/?list=rtb>, (Erişim Tarihi: 22.11.2017).

6 “Miloš Zeman is the Winner of the Election of the President of the Czech Republic”, *Çek İstatistik Kurumu*, <https://www.czso.cz/csu/czso/milos-zeman-is-the-winner-of-the-election-of-the-president-of-the-czech-republic>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

7 “Vláda Bohuslava Sobotky”, *The Government of Czech Republic*, https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/bohoslav_sobotka/prehled-clenu-vlady-bohuslava-sobotky-29-01-2014---trva-124534/, (Erişim Tarihi: 06.01.2018).

Zira kitle iletişim araçlarının başlıca işlevi halka bilgi ve haber vermektir.⁸ Bu bağlamda Çekya'daki Türkiye algısını etkilediği düşünülen 2014 yılındaki 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, 2015 yılında gerçekleşen 1 Kasım Genel Seçimleri, 2016 yılındaki 15 Temmuz Darbe Girişimi ve 2017 yılındaki 16 Nisan Anayasa Değişikliği Referandumu'yla ilgili olarak günlük baskı ve okur sayısı en yüksek olan ve aynı zamanda farklı siyasi eğilimlere sahip olan dört gazetesinde çıkan haber, makale, köşe yazıları, karikatür ve röportaj gibi basın haberleri ve sütunları hem betimsel tarama hem de içerik analizi yöntemi kullanılarak araştırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Mladá Fronta DNES, Právo, Lidové Noviny ve Hospodářské Noviny gazeteleri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde gazetelerin Çekya'da ulusal haberciliğin önemli temsilcileri olmaları ve okunurluk oranlarının yüksek olması ölçütleri dikkate alınmıştır. Ayrıca gazetelerin siyasi eğilimleri de örneklem seçiminde dikkate alınan kıstaslardandır. Bu çalışmada içerik analizine tabi tutulan süreli yayınlar; ülke çapındaki okunma frekansları, tirajları ve gazetelerin okurlarının siyasi yönelimleri dikkate alınarak Çek medyasının temsili birer örneği olarak seçilmişlerdir.

Araştırmada ilk incelenen gazete olan "Mladá fronta DNES", ülkenin en fazla satan ve en saygın gazetelerinden biridir. Gazete, kendisini Çekya'nın en ciddi günlük gazetesi olarak nitelendirmektedir.⁹ Gazete, Türkçeye "Genç Cephe" olarak tercüme edilebilecek "Mladá Fronta" kelime grubunun önüne Köpplöva ve Jirák'a göre,¹⁰ ABD'de yayın yapan "USA Today" gazetesinden esinlenerek Türkçedeki karşılığı "Bugün" olan "DNES" kelimesinin 1 Eylül 1990 tarihinde¹¹ getirilmesiyle mevcut adını almıştır.

8 Mehmet Seyfettin Erol-Emre Ozan, "Uluslararası Krizler ve Medya: Dış Politika Kriz Yönetiminde Medyanın Rolü Üzerine Bir Deneme", Mehmet Seyfettin Erol-Ertan Efegil, der., *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*, Barış Kitap, Ankara 2012, s. 126.

9 "Mladá Fronta DNES", *Mafra*, <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-mfd.htm>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

10 Jan Jirák-Barbara Köpplövá, "The Reality Show Called Democratization: Transformation of the Czech Media After 1989", *Global Media Journal-Polish*, 1(4), 2008, s. 16.

11 "Obrazem: Jak Se Od Roku 1990 Mění Grafika MF DNES", *iDNES*, https://zpravy.idnes.cz/jak-se-menila-grafika-mf-dnes-d1a-/domaci.aspx?c=A141014_114103_volby-2012_jb, (Erişim Tarihi: 21.11.2017).

Gazete, siyasi olarak merkez-sağ çizgide olup; haftada altı gün (Pazartesi-Cumartesi) yayımlanmaktadır. Çekya Yayıncılar Birliği'nin ortaklığında 2017 yılının geneli için yayımlanan Media Proje¹² verilerine göre, Mladá Fronta DNES'in günlük satış rakamı yaklaşık 134 bindir.¹³ Sahibi, Vatandaşlar Hareketi'nin (ANO) lideri Andrej Babiš'tir.¹⁴

Araştırmada incelenen ve Türkçeye "Halkın Gazetesi" olarak tercüme edilebilecek "Lidové Noviny", geçmişi 19. yüzyıla uzanan eski bir gazetedir. Gazete, 1893'te Brno'da kurulmuş olup; en eski Çek gazetesidir.¹⁵ Gazetenin mülkiyetini elinde bulunduran MAFRA A.Ş., gazetenin profilini siyasete, iş dünyasına, kültüre ve eğitime özel ilgisi olan ulusal haber bülteni olarak tanımlamaktadır.¹⁶ Gazete, tıpkı Mladá Fronta DNES gibi, siyasi olarak merkez sağ çizgide yer almakta ve haftada altı gün (Pazartesi-Cumartesi) yayımlanmaktadır. 2017 verilerine göre gazetenin tirajı yaklaşık 37 bindir.¹⁷

Türkçeye "Hakikat" olarak tercüme edilebilecek Právo gazetesi, bu çalışmada kullanılan üçüncü gazete olarak 1991'de yayın hayatına başlamış olup; Türkçe karşılığı "bağımsız haberler" olan "Nezávislé Noviny" alt başlığıyla yayımlanmaktadır. Gazete, geçmişte Çekoslovakya Komünist Partisi'nin resmi yayın organı olarak partinin ideolojik propagandasında kilit rol oynayan ve

12 Çekya'da basın, radyo ve televizyon izleyici ölçümünde birleşik bir yöntem ve ortak bir dil yaratmak için ortaya atılan fikir doğrultusunda 1994 yılında başlatılan Media Proje isimli proje, 2013 yılından günümüze medya araştırmalarına odaklanmak ve medyanın etkisini ölçmek amacıyla 1993 yılında kurulan Median, s.r.o. ve 1994 yılından beri pazar araştırmalarında uzmanlaşmış araştırma şirketi Stem/Mark A.Ş. ortaklığında yürütülmektedir.

13 Tiraj rakamları, Çekya Yayıncılar Birliği'nin (*Czech Publishers Association-Unie vydavatelů ČR*) ortaklığında yürütülen *Media Proje*'in 2017 verilerine dayanmaktadır. Vladimír Kožíšek, "Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru", *Median*, <http://www.median.eu/cs/medialni-vyzkumy/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

14 "Babiš koupil Mediální Skupinu MAFRA, Vlastníka Serveru Lidovky.cz", *Lidovky*, https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu, (Erişim Tarihi: 22.11.2017).

15 *Lidové Noviny*, https://1gr.cz/data/soubory/mafraweb/49A180412_SEH_013_LN_MEDIKIT_2018_C.PDF, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

16 "Noviny Osobností Noviny, Jak Mají Být", *Mafra*, <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-lidovenoviny.htm>, (Erişim Tarihi: 25.11.2017).

17 "Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru", *a.g.m.*

Türkçe karşılığıyla “Bütün Ülkelerin İşçileri, Birleşin!” sloganıyla yayımlanan Rudé Právo (Kızıl Hakikat) gazetesinin devamıdır. Gazete, günümüzde herhangi bir siyasi partiyle doğrudan bağlantılı olmasa da sol görüşlü bir duruş sergilemekte ve toplumsal meselelere odaklanmaktadır.¹⁸ Gazete cumartesi ve pazar günleri ortak sayı olmak üzere haftada altı gün yayımlanmaktadır. Gazetenin mülkiyeti, çoğunluk hissesi genel yayın yönetmeni Zdeněk Porybný'nin elinde olan Borgis A.Ş.'ye aittir.¹⁹ 2017 verilerine göre, gazetenin tirajı yaklaşık 77 bindir.²⁰

Bu çalışmada ele alınan bir diğer gazete olan “Hospodářské Noviny”, yayın hayatına Mayıs 1990'da başlamış olup; ekonomi ve politika haberlerine odaklanan Prag merkezli bir gazetedir. Gazetenin ismi “Ekonomi Gazetesi”dir. Gazete, merkez-sağ ve liberal muhafazakâr bir çizgide yayın yapmakta ve kendisini daha çok iş dünyasında okunan saygın bir gazete olarak konumlandırmaktadır.²¹ Gazetenin sahibi 2008 yılında Zdeněk Bakala tarafından satın alınan Economia A.Ş.'dir. Hospodářské Noviny, hafta içi beş gün yayımlanmakta olup; tirajı yaklaşık 32 bindir.²²

Çalışmada Çek gazetelerinde Türkiye'yle ilgili haberlerde hangi anlam kalıplarının kullanıldığı başta olmak üzere, siyasi olayların ne şekilde yorumlandığının ortaya konulması adına üç farklı kıstas belirlenmiştir. İlk olarak yayımlanan haber içeriğinin odak noktasının ne olduğunu ortaya koymak amacıyla yaşanan gelişmeye ilişkin yayımlanan haberin Türkiye açısından veya Avrupa ve Çekya açısından nasıl değerlendirildiği sorusuna cevap aranmıştır. İkinci kıstas olarak medyanın bilgi verme sorumluluğu açısından yaşanan gelişmeye yönelik gerekli bilgilerin kamuoyuna

18 “The Press in the Czech Republic”, *BBC News*, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4068647.stm>, (Erişim Tarihi: 25.11.2017).

19 “Home”, *Pravo*, <http://www.pravo.cz/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

20 “Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru”, *a.g.m.*

21 “Mediální Dům Economia Začal Využívat Inovativní Formát Inzerce”, *Economia*, <http://economia.ihned.cz/inzerce/hospodarske-noviny/>, (Erişim Tarihi: 26.11.2017).

22 “Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru”, *a.g.m.*

aktarılıp aktarılmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Son kıstas olarak ise yayımlanan haber ve makalelerde Türkiye'ye yönelik olumsuz bir yaklaşım sergilenip sergilenmediği, haber içeriğinde kullanılan haber başlıkları ile haber veya makale içeriklerinde kullanılan kelimeler dikkate alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada adı geçen gazetelerde yayımlanan haberler, köşe yazıları ve resimler; karşılaştırmada kullanılmak üzere araştırmanın nicel veri havuzunu oluştururken; haberin sunuş dili, köşe yazarlarının görüşleri ve haberler ile makalelerdeki söylemler araştırmanın nitel veri havuzunu oluşturmuştur.

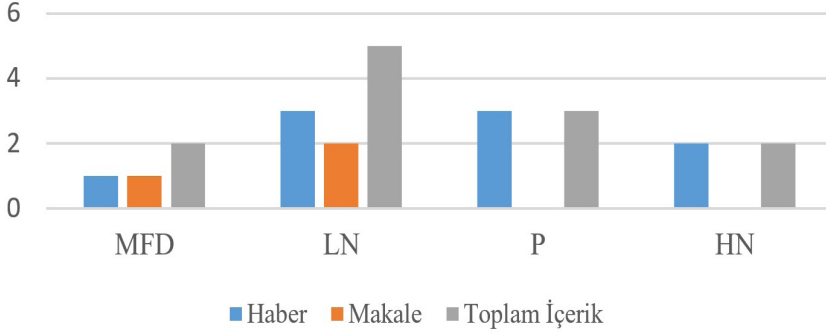
Çekya Basınında Türkiye Algısı: Nicel Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde, seçilen gazetelerin belirtilen dönemlerde yayınlanan ilgili haberler ve köşe yazılarının sıklığı ve yoğunluğuyla ilgili genel bulgular ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda Çek medyasındaki mevcut durum analiz edilerek Türkiye'deki dört önemli siyasi gelişmenin Çek gazetelerinde benzer düzeyde yer bulup bulmadıkları ve Çek basınının ilgisinin hangi olaya daha fazla odaklandığı ortaya konulmuştur.

10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

Bu çalışma kapsamında analizi gerçekleştirilecek siyasi olayların ilki, Türk siyasi tarihinde seçmenin ilk kez doğrudan Cumhurbaşkanı seçmek için sandığa gittiği 10 Ağustos 2014 tarihidir. Yapılan seçim sonucunda, dönemin Başbakanı ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'nin 12. Cumhurbaşkanı seçilmiştir. 10 Ağustos 2014 Pazar günü, yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerine yönelik Çekya basınındaki haberler; Mladá Fronta DNES (MFD), Lidové Noviny (LN), Právo (P) ve Hospodářské Noviny (HN) gazetelerinin o hafta yayımlanan bütün sayılarında incelenmiştir.

Olay 1: Yayımlanan Haber ve Makale Sayısı

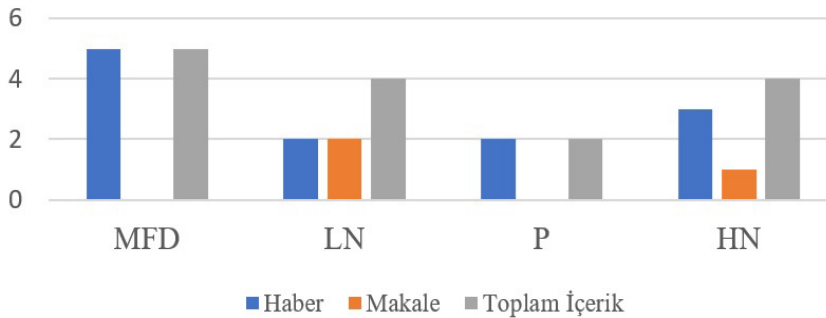

10 Ağustos 2014 tarihinde yapılan seçimlere ilişkin gazetelerde yapılan haber içerikleri değerlendirildiğinde, en fazla yayın yapan gazete Lidové Noviny olmuştur. Belirtilen zaman diliminde dört farklı gazetede dokuz haber ve üç makale; toplam 12 basın içeriği yayımlanmıştır.

1 Kasım 2015 Milletvekili Genel Seçimleri

1 Kasım 2015 tarihinde yapılan genel seçimlerle ilgili olarak, Mladá Fronta DNES, Lidové Noviny ve Právo gazetelerinin 2-7 Kasım 2015 tarihli sayıları ve haftada beş gün yayımlanan Hospodářské Noviny gazetesinin ise 2-6 Kasım 2015 tarihli sayıları incelenmiştir.

Olay 2: Yayımlanan Haber ve Makale Sayısı

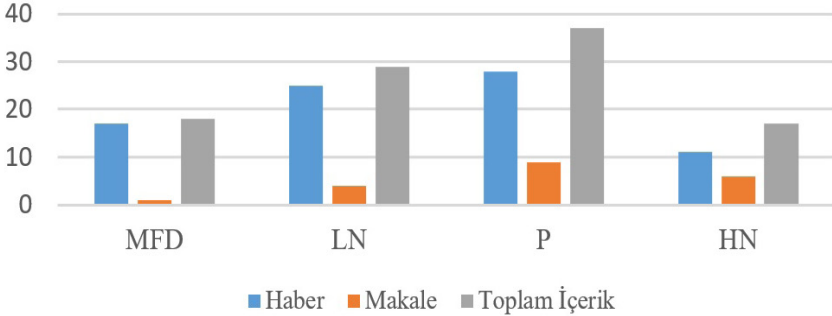

7 Haziran 2015'te yapılan genel seçimlerde hiçbir siyasi partinin tek başına iktidar olamaması üzerine 26. Genel Seçimi olarak 1 Kasım 2015'te yapılan Milletvekili Genel Seçimleri'ne ilişkin; dört farklı gazetede 12 haber ve üç makale; toplam 15 basın içeriği sunulmuştur. Merkez sağda yer alan Mladá Fronta DNES ve Lidové Noviny gazeteleri, Türkiye'de yapılan seçimlerle en fazla yer veren gazeteler olmuşlardır.

15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi

15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye'de gerçekleşen darbe girişimiyle ilgili olarak, Mladá Fronta DNES, Lidové Noviny, Právo ve Hospodářské Noviny gazetelerinin o hafta yayımlanan bütün sayıları incelenmiştir.

Olay 3: Yayınlanan Haber ve Makale Sayısı

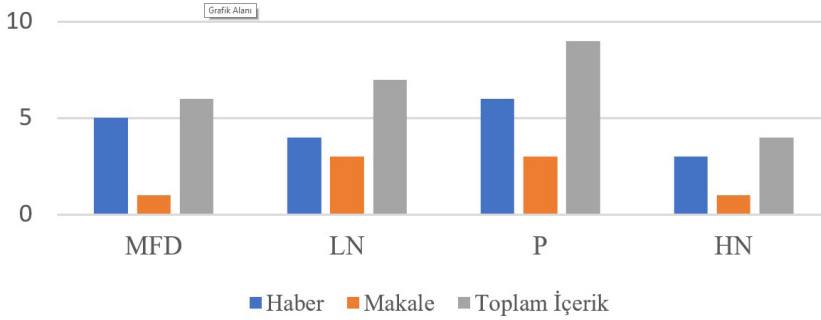

Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişimi Çek gazetelerinde geniş yer bulmuş, incelenen gazetelerde toplam 101 basın içeriği yayımlanmıştır. Bunların 20'si makale olarak gazetelerin görüşler başlıklı sayfalarında yer almıştır. Mevzubahis gelişmeyi en fazla haberleştiren gazete Právo olmuş ve onu Lidové Noviny gazetesi takip etmiştir.

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Halkoylaması

16 Nisan 2017 tarihindeki halkoylaması, Çek gazetelerinde toplam 26 basın içeriğiyle yayımlanmıştır. Bunların sekizi makale olarak gazetelerin görüşler başlıklı sayfalarında yer alırken; olayı en fazla haberleştiren gazete Právo olmuştur. Bu gazeteyi merkez sağdaki Lidové Noviny takip etmiştir.

Olay 4: Yayımlanan Haber ve Makale Sayısı

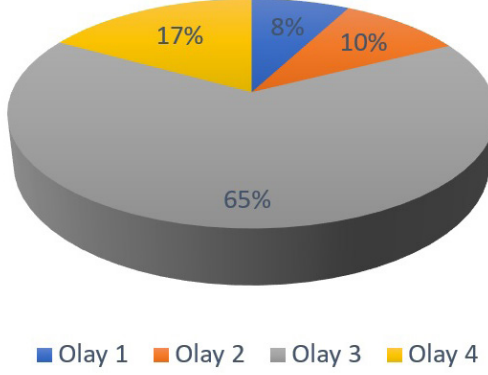

Olaylar arasındaki nicel verilerin değerlendirilmesi

Türkiye’de yaşanan dört farklı siyasi gelişmeyle ilgili Çek basınında en fazla haberleştirilen olay, 15 Temmuz Darbe Girişimi olmuştur. Darbe girişimi için bir haftalık sürede 101 basın içeriği gazetelerde yer almıştır. Bu sayı, Türkiye’yle ilgili yayımlanan toplam içeriğin %65’idir. Bu gelişmeyi %17’yle Anayasa Değişikliği Referandumu, %10’la 1 Kasım Genel Seçimleri ve %8’le Cumhurbaşkanlığı Seçimleri takip etmiştir.

Diğer yandan 15 Temmuz Darbe Girişimi, Türkiye’de yaşanan diğer gelişmelere oranla Çek gazeteleri tarafından %62’lik bir oranla gazetelerin ilk sayfasında yer almıştır. Yayımlanan basın içeriği sıralamasında, ikinci sırada 16 Nisan 2017’de yapılan halkoylaması, üçüncü sırada 1 Kasım Genel Seçimleri ve son sırada 2014 yılında gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı Seçimleri yer almıştır.

Yayımlanan Basın içeriği

Çekya Basınında Türkiye Algısı: Nitel Bulguların Değerlendirilmesi

Betimsel nitelikteki analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılırken; içerik analizi, elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirmektedir.²³ Öte yandan içerik analizi yöntemi ise sosyal bilimler içerisinde iletişim içeriğini yansız, sistematik ve niceliksel tanımlamayı mümkün kılan bir araştırma tekniğidir.²⁴

Bu bölümde nitel bağlamda haber içerikleri incelenecek ve Çek gazetelerinin haberi nasıl sunduğu ve hangi anlam kalıplarının ve gizli söylemlerin kullanıldığı; yani Çek mediasındaki Türkiye algısı ortaya konulacaktır. Bununla birlikte, farklı siyasi eğilimleri temsil eden gazeteler arasında yaşanan gelişmeleri haberleştirirken kullanılan dil arasında benzerlik ve farklılıklara değinilerek; yayımlanan haberlerde bilgilendirici içeriğe yer verilip verilmediği ve Türkiye'ye yönelik olumsuz bir yaklaşımın olup olmadığı da değerlendirilecektir.

23 Ali Yıldırım-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 89.

24 Bernard Berelson, *Content Analysis in Communication Research*, The Free Press, Glencoe 1952, s. 18.

Basında yayımlanan haberin neyi içerdiği kadar haberin nasıl anlatıldığı veya başka bir anlatımla olayı haberleştirirken kullanılan dil de önemlidir. Örneğin haberde Türkiye'ye ya da haberlerin öznesi olan siyasilere yönelik tarafsız önyargılara veya editöryal endişelere yer verilmesi ve bu doğrultuda yaşanan gelişmenin gazetenin genel tutumuna göre filtrelenmesi yayımlanan haber veya makaleyi propaganda aracı haline getirmekte ve basın vasıtasıyla halka doğru bilgi akışını engelleyebilmektedir. Bu çalışmada söz konusu haberlere veya makalelere yönelik değerlendirmelere de yer verilmiştir.

Analiz yapılırken yayımlanan basın içeriğinin bilgilendirici nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi yalnızca haber içeriklerinde aranmıştır. Nitekim makaleler temelde, belirli bir konuya yönelik köşe yazarının kendi fikirlerini ifade ettiğinden, kamuoyunu bilgilendirici bir nitelik içermek zorunda olmadığı da dikkate alınmıştır. Ancak Çekya gazetelerinde yayımlanan haberlerin bir kısmının genel itibarıyla makale şeklinde basında yer alması, yapılan analizi zorlaştırmaktadır. Ne var ki daha önceki nicel bulgular bölümünde yapılan haber ve makale ayrımı burada da kullanılarak gazetelerin görüşler başlıklı sayfalarında yayımlanan içerikler makale olarak değerlendirilmiş ve içerik analizi bu düzlemde gerçekleştirilmiştir. Analizi gerçekleştirilecek her bir vaka için bahse konu olayın meydana geldiği günden sonraki dönemi kapsayacak şekilde örnekleme oluşturan gazetelerin bütün sayfalarında konuyla ilgili yayımlanan haber ve makaleler incelenmiştir. Ancak makalenin sayfa sayısını beklentilerin üstünde çoğaltacağı da göz önünde bulundurulduğunda, bu makalede yayımlanan bütün basın içerikleri yerine, dikkat çekici olanlar değerlendirmeye alınmıştır.

10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

Mladá Fronta DNES

Bu gazete, 10 Ağustos 2014'te gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonucunu, 11.08.2014 tarihli baskısının altıncı sayfasında Ladislav Kryžánek imzasıyla "Türkiye'de Erdoğan İsimli

Yeni Bir Sultan Doğuyor.” başlıklı haberle duyurmuştur.²⁵ Yazar; Erdoğan’ın yeni bir anayasa yardımıyla ülkeyi aktif bir şekilde yönetme niyetini belli ettiğini ifade ederek yazısının sonunda padişah tanımlamasının abartılı olabileceğini; ancak ihtiyatlı olunması gerektiğinin de inkâr edilemeyeceğini, Türkiye’nin kaotik Ortadoğu bölgesinde İsrail hariç Batı’nın tek müttefiki olduğunu ve bu ülkede bir süre sonra Erdoğan karşıtı şiddetin patlak verebileceği ve felç olmuş bir ülkeyle karşılaşılabilirliğini ifade etmiştir.

Aynı gazetenin 12.08.2014 tarihli sayısının on birinci sayfasında Zora Hesová imzasıyla “Yeni Türkiye, Eski Metotlar” başlıklı bir makaleye yer verilmiştir.²⁶ Makalenin yazarı, Erdoğan’ı vizyonu ve hırsları olan biri olarak tanımlamıştır. Yazar Erdoğan’ı Türkiye’nin dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında olacağı ve Kanal İstanbul projesine ilişkin söylemleri üzerinden kısmen gerçekçi olmayan devasa projeleri bulunan bir lider olarak tanıtmış; lakin bunu yaparken de ülkenin Atatürk’ten sonraki en güçlü politikacısı şeklinde tarif etmiştir. Ayrıca Hesova, Türkiye’nin ekonomik ve teknolojik açıdan modern, ahlaki bakımdan muhafazakâr, Sünni bir bölgesel güç olmak istediğini de ileri sürmüştür.

Lidové Noviny

Bu gazete, Cumhurbaşkanlığı Seçimlerini 11.08.2014 tarihli sayısında “Erdoğan; Eski Reformcu, Yeni Cumhurbaşkanı” başlıklı haberle yedinci sayfadan duyurmuştur.²⁷ İlgili haberde seçim sonuçlarına ilişkin bilgilere yer verilerek, Erdoğan’ın 11 yıl önce İslami reformist namını kazandığı ve daha sonra bununla

25 Ladislav Kryzánek, “V Turecku se Rodí Nový, Sultán”Jménem Erdogan”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.pressreader.com/czech-republic/dnes-prague-edition/20140811>, (Erişim Tarihi: 15.05.2018).

26 Zora Hesová, “Nové Turecko, Staré Metody”, *AMO*, <http://www.amo.cz/nove-turecko-stare-metody/>, (Erişim Tarihi: 15.05.2018).

27 “Erdogan; Bývalého Reformátora, Nového Prezidenta”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=11.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 07.05.2018).

çalıştığı,²⁸ ekonominin %9 oranında büyümesinin Erdoğan açısından pozitif olduğu ve muhalefet kanadının karizmatik bir aday bulamadığı belirtilmiştir.

Diğer taraftan gazetenin aynı sayısının onuncu sayfasında Petr Pešek imzasıyla “Eski-Yeni Türkiye” başlıklı makale yayımlanmış; makalede “Cumhurbaşkanlığı Seçimleri Boğaz’daki Değişiklikleri Pekiştiriyor.” alt başlığı kullanılmıştır.²⁹ Yazar, öncelikle cumhurbaşkanının parlamento tarafından değil de doğrudan seçimlerle halk tarafından seçildiğini ve bunun başkanlık sistemine doğru bir kayma olduğunu, seçimin kazananı olan Erdoğan’ın mevcut güçlerini arttırma niyetinin sır olmadığını; üstelik anayasanın değişmesi hâlinde daha fazla güç elde edebileceğini belirtmiştir. İkinci olarak da Erdoğan’ın başbakanlıktan cumhurbaşkanlığına geçişinin, mevcut sistemin yürütülmesinde bir “güncelleme” gerektirdiği vurgulanmıştır. Üçüncü olarak ise Erdoğan’ın on yıldan uzun süren başbakanlığı sonrasında cumhurbaşkanlığına geçerek kendi eserini sağlamlaştırmaya çalıştığını, dahası 2023’e kadar; yani cumhuriyetin kuruluşunun yüzüncü yılına kadar cumhurbaşkanlığı yapma şansının bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca onun Mısırlı Müslüman Kardeşler’e olan sevgisi ve Suriyeli isyancılara verdiği desteğin başlı başına bir gösterge olduğu; fakat herhangi bir teokrasi inşa etmediği, İslamcı eğilimlerinin radikal yönelimlerden farklı olduğu vurgulanmıştır. Buna ek olarak Erdoğan’ın YouTube’a veya Twitter’a erişimi engelleme girişimlerinin güç mücadelesinden kaynaklandığı da ifade edilmiştir. Bununla birlikte “Yeni Türkiye”nin farklı olduğu gerçeği üzerinde mutabakata varılmaya çalışıldığı, Türkiye’nin geçmişe kıyasla daha az modern ve laik; fakat farklı bir ülke olduğu dile getirilmiştir.

28 Bu konuya Mehmet Seyfettin Erol-Emre Ozan ikilisi farklı bir yaklaşım getirmektedir. İkiliye göre, AK Parti’nin islamcı geçmişinden uzaklaştığını kanıtlamak amacıyla AB’ye yönelmesi, mühim bir çelişki yaratmıştır. Zira AB entegrasyon süreci, Türkiye’ye demokratikleşme hususunda baskı yapılmasına neden olmuştur. Söz konusu baskı, Siyasal rejimin cumhuriyetçi karakterinden uzaklaşıp demokratikleşmesine neden olmuştur. Demokratikleşme ise yeni muhafazakâr seçkinlerin siyasal alanda görünürlük kazanmalarına yol açmıştır. Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Seyfettin Erol-Emre Ozan, “Türk Dış Politikasında Süreklilik Unsuru Olarak Siyasal Rejim”, Ertan Efeğil-Mehmet Seyfettin Erol, der., *Dış Politika Analizinde Teorik Yaklaşımlar: Türk Dış Politikası Örneği*, Barış Kitap, Ankara 2012, s. 265.

29 Petr Pešek, “Starý a Nový Turkey”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=11.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 07.05.2018).

Lidové Noviny, 12.08.2014 tarihli sayısının altıncı sayfasında³⁰ Leona Šlajhrtová imzasıyla yayımlanan “Erdoğan’ın Planı: 2023 Yılına Kadar İktidarda Kalmak” başlıklı yazıda; Erdoğan’ın asıl hedefinin cumhurbaşkanlığının rolünü güçlendirerek 2023 yılına kadar ülkeyi yönetmek olduğu ve Erdoğan’ın son on yılda kendini gösteren ekonomik gelişme nedeniyle ödüllendirildiği belirtilmiştir. Buna karşılık Erdoğan’ın reform yapmada başarısız olduğu ve yalnızca kendi adamlarını devlet kurumlarına yerleştirdiği; böylece yargı, istihbarat ve emniyette çalışan herkesin kendisine itaat ettiği, ülkede kendisini eleştiren yüzlerce gazetecinin/eleştirmenin gözüaltına alındığı, defalarca bazı sosyal medya kanallarının engellenmesini emrettiği ve dikkat çekici bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün fikirlerine aykırı gelebilecek İslami reformları başlattığı iddia edilmiştir

Gazetenin aynı sayfasında Magdalena Slezáková imzasıyla “Erdoğan, Türkiye’nin Mesih Olduğuna İnanıyor.” başlığı altında Karl Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi (FSV UK) Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü’nden Emil Aslan Souleimanov’la gerçekleştirilen kısa bir röportaja yer verilmiştir.³¹ Souleimanov; Türk toplumunun beyaz ve siyah Türkler olarak ikiye ayrıldığını, “Beyaz Türkler”in siyasi seçkinleri de içine alan özgür, laik ve Avrupa odaklı aydınlardan oluştuğunu; “Siyah Türkler”in ise daha az eğitilmiş, çoğunlukla mavi yakalı ve dini vurgulayan; aslen başta Anadolu olmak üzere çoğunlukla kırsal alanlarda yaşayan insanlardan oluştuğunu ve Erdoğan’ın gururla kökeninin “Siyah Türk” olduğunu kabul eden ilk siyasetçi olduğunu vurgulamıştır.

Lidové Noviny gazetesinin 13.08.2014 tarihli sayısında, aynı zamanda Çek Cumhuriyeti’nin ilk Türkiye Büyükelçisi olan Türkolog Tomáš Laně’nin imzasıyla “Erdoğanistan’ın İnşası-Türkiye’nin Yeni Cumhurbaşkanı Mutlak Güç için Gayret Sarf Ediyor.” başlıklı bir makale yayımlanmıştır.³² Yazar; Erdoğan’ın

30 Leona Šlajhrtová, “Erdoganův Plán: Zústat v Moci až do Roku 2023”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=12.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

31 Magdalena Slezáková, “Erdogan, Turecka Věří, že Kristus”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=12.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

32 Tomáš Laně, “Výstavba Erdoğanistan-Tureckých New President Intenzity Rybolovu Absolute Power Supplies Pro Vás”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=13.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

ilk turda seçildiğini, kendisinin bazı kişilere göre karizmatik, etkili ve popüler bir figür, diğerlerine göre ise kibirli ve tartışmalı bir otokrat; ancak her durumda, nitelikli bir politikacı ve mükemmel bir hatip olduğunu ifade etmiştir. Lane, Erdoğan'ın 2002'de iktidara gelmesinin ardından ekonomik ve siyasi açıdan zayıflamış Türkiye Cumhuriyeti'nde büyük bir ekonomik başarı sağladığını; lakin son zamanlarda müsamahasız biri olarak giderek otoriterleştiğini, Türkiye'nin iktisadi olarak istikrara kavuştuğunu ve hızla gelişmeye başladığını, dini değerleri ve sosyal önlemleri teşvik ederek ekonominin yönetiminde âdemi merkezîyet yoluyla muhafazakâr şehirleri geliştirdiğini ve zengin bir muhafazakâr orta sınıf yarattığını, göstermelik duruşmalarla bir zamanlar her şeye gücü yeten ordunun gücünü yaktığını; ancak aynı zamanda yargı sistemini yürütme erkine bağımlı hale getirdiğini ve bu nedenle onun yönetiminin askeri olandan çok da farklı olmadığını; dolayısıyla ifade özgürlüğünü kısıtladığını, medyayı ya kendisine bağladığını ya da korkutarak sansür uyguladığını söylemiştir. Ayrıca yazar, Türkiye'de kuvvetler ayrılığı prensibi hakkında konuşmanın zor olduğunu, bununla birlikte Türk toplumunun laik ve liberal kesiminin İslamcı gruba olan yaklaşımının kuşkucu olduğunu, Erdoğan'ın mutlak güç için anayasa sisteminde değişiklik yapılması yönünde girişimde bulunduğunu, kendisinin ABD'de ya da Fransa'da bulunan başkanlık sistemlerine meyilli olduğunu; Türk toplumunun hem Erdoğan'a bakış açısı hem de kendi yaşam tarzları üzerinden ikiye bölündüğünü ifade etmiştir.

Právo

Bu gazete, cumhurbaşkanlığı seçimlerini 11.08.2014 tarihli sayısında "Erdoğan, İlk Turda Kazandı." başlıklı haberle dokuzuncu sayfadan duyurmuştur.³³ Gazete, Erdoğan'ın 11 yılı aşkın bir süredir başbakan olarak ülkeyi yönettiğini ve yakın zamanda otoriter bir şekilde güç uyguladığı için bir dizi protestoyla karşılaştığını ama muhalefetin onunla yarışabilecek karizmatik bir aday bulamadığını belirtmiştir.

Ayrıca Právo, 12.08.2014 tarihli sayısının on üçüncü sayfasında "Erdoğan'ın Zaferi Muhalefetin Eleştirisini Tetikledi." başlıklı

33 "Erdogan Vyhraje První Kolo", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Erişim Tarihi: 12.05.2018).

haberde,³⁴ seçim kampanyası esnasında Erdoğan'ın medyayı kontrol ettiğini ve devlet kaynaklarından kendisine avantaj sağladığını, bu hususun Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gözlemcileri tarafından da eleştirildiğini ve muhalefetin de adaletsiz seçim kampanyasından şikâyetçi olduğunu vurgulamıştır.

Hospodářské Noviny

Bu gazete, cumhurbaşkanlığı seçim sonuçlarını haberleştirirken, Právo gazetesinin kullandığı başlığı kullanmış ve gelişmeyi 11.08.2014 tarihinde “Erdoğan, İlk Turda Kazandı.” başlığıyla sunmuştur.³⁵

Hospodářské Noviny, 12.08.2014 tarihli baskısında “Erdoğan, Yeni Bir Atatürk Gibi” başlığıyla haberi fotoğraflı olarak birinci sayfadan haberleştirmiştir.³⁶ Lucie Beranová imzasıyla yayımlanan haberin uzantısında yazar, Atatürk ile Erdoğan arasında benzerlik kurmuş, Erdoğan'ın, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'le aynı güçte olmaya çalıştığını, Atatürk'ün kendi zamanında birçok reform yaptığını, Erdoğan'ın da hırslı olduğunu ve ülkeye başkanlık sistemini getirmek istediğini belirtmiştir.

1 Kasım 2015 Türkiye Genel Seçimleri

Mladá Fronta DNES

Bu gazete, 1 Kasım Genel Seçimleri'ni 02.11.2015 tarihli sayısının yedinci sayfasından “Türkler Tek Partili Hükümete Geri Döndüler.” başlığıyla duyurmuştur.³⁷ Haberde; Erdoğan'ın ülkeyi tek parti idaresinde yönetme hayalini gerçekleştirdiği, seçimde AK Parti'nin %49,4'lük oranla beklentilerin üzerinde oy aldığı ve AK Parti'nin

34 “Erdoganovo Vítězství Vyvolalo Kritiku Opozice”, Právo, <https://www.pravo.cz>, (Erişim Tarihi: 12.05.2018).

35 “Erdogan Vyhrál už v Prvním Kole”, Hospodářské Noviny <https://archiv.ihned.cz/c1-62626840-erdogan-vyhral-uz-v-prvnim-kole>, (Erişim Tarihi: 13.05.2018).

36 Lucie Beranová “Erdogan, Jako Nový Atatürk”, Hospodářské Noviny, <https://archiv.ihned.cz/c1-62631560-erdogan-jako-novy-ataturk>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

37 “Turci se Vraccí k Vládě Jedné Strany”, Mladá Fronta DNES, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

tek partili hükümeti geri getirdiği, bundan sonra Erdoğan'ın, cumhurbaşkanlığının yetkilerini genişletmek için anayasal değişiklik yapmak isteyeceği, Türkiye'deki liberallerin Erdoğan'ı modern Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün laik ve Batı yanlısı düzeni değiştirmek istediği için suçladığı, Erdoğan'ın 13 yıllık iktidarı sonrasında ülkeye eşi görülmemiş bir refah kazandırdığı; ancak şiddetli eleştirilerin hedefi hâline geldiği, ülkede bir kesimin kendisini "kurtarıcı" olarak görürken; diğer kesimin de "diktatör" olarak nitelendiği ileri sürülmüştür.

Mladá Fronta DNES, 03.11.2015 tarihli sayısında Milan Vodička imzasıyla "Sultan Erdoğan? Avrupa Mutlu, Sadece Sessizce Fısıldaşıyorlar." başlıklı bir analiz yayımlamış;³⁸ Türkiye'nin otokrasinin eşiğinde olmasının endişe verici olduğu, cumhurbaşkanının bir padişaha dönüştüğü iddia edilmiştir. Aynı gazetenin 04.11.2015 tarihli sayısında da Tomáš Lébr imzasıyla "Erdoğan'ın Zaferi Balkanlar'da Kutlandı."³⁹ başlıklı bir yazı kaleme alınmış; yazıda AK Parti'nin seçim zaferinin, sadece Türkiye'deki destekçileri tarafından değil; diğer Balkan ülkelerinde de kutlandığı, Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'da yeniden ortaya çıktığı, Pazar günü gerçekleştirilen parlamento seçimlerinin bunu gösterdiği, seçim sonuçlarının yalnızca Ankara veya İstanbul'dan değil; Balkanlardan da takip edildiği, Kosova ve Makedonya'da Erdoğan destekçilerinin kutlama yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca Erdoğan'ın Başbakan ve Cumhurbaşkanı olarak toplamda yedi defa Bosna'ya ziyaret gerçekleştirdiği, Balkan ülkelerindeki Müslümanların Türkiye'yi müttefik, Erdoğan'ı ise kahraman olarak gördükleri vurgulanmıştır.

Gazetenin 05.11.2015 tarihli sayısında "Erdoğan Gücünü Arttırma Planını Diriltti."⁴⁰ başlıklı kısa bir habere yer verilmiş; haberde Erdoğan'ın seçimlerin ardından gücünü arttırma ve mevcut anayasal düzeni değiştirme planını canlandırdığı ileri sürülmüştür.

38 Milan Vodička, "Sultan Erdoğan? Evropa je řtastná, Jen Tiře řeptá", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

39 Tomáš Lébr, "Vítězství Erdogana na Balkáně", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

40 "Ti Erdogan Zvedl Svůj Plán na Zvýření Moci", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

Lidové Noviny

Gazete, 1 Kasım Genel Seçimleri'ni, Petra Procházková imzasıyla 02.11.2015 tarihli sayısında "Erdoğan Kutlama Yapıyor, Seçimlerin Yeniden Yapılması Başarıyla Sonuçlandı." başlıklı bir haberle duyurmuştur.⁴¹ Gazetenin ertesi gün yayımlanan sayındaysa,⁴² haberi kaleme alan Milan Rokos tarafından Çekçe kelime oyunu yapılarak "Ben ya da Kaos Kampanyası İşe Yaradı" başlığı altında; Erdoğan'ın söylemlerinin terör korkusu nedeniyle etkili olduğu ve Türk liderin seçimlerden sonra ülkeyi bir padişah gibi yönetme hedefine yaklaştığı ileri sürülmüştür.

Lidové Noviny, yine aynı günkü sayısında⁴³ Zbyněk Petráček imzasıyla "Türkiye'nin Sınavı" başlıklı bir makaleye yer vermiştir. Petráček; yapılan önemli bir soruya cevap verme eğiliminde olduğunu ve bu sorunun "İslami Demokrasi İşe Yarayabilir mi?" sorusu olduğunu, "İslami Demokrasi Avrupa'dan Tanınan Hıristiyan Demokrasisine Benzeyebilir mi?" ve "Başbakan Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi, Şansölye Merkel'in Hıristiyan Demokrat Birliği (CDU) Partisinin Muadili Olabilir mi?" sorularının ise bu sorunun beraberinde geldiğini, seçimlerinden sonra İslami demokrasi konusunun tartışmaya açıldığını belirtmiştir.

Lidové Noviny gazetesinin 04.11.2015 tarihli baskısında,⁴⁴ Jan Fingerland imzasıyla "Avrupa'nın Baş Müttefiki" başlıklı bir makale yayımlanmıştır. Makalede "Türkiye'yle müttefik olduğu" ifadesine yer verilerek bu durumun iyi olup olmadığı sorgulanmıştır. Fingerland, Türk dış politikasının en önemli probleminin aynı anda birden fazla şeyi yapmak için çaba sarf ederken müttefiklerini kaybetmemek olduğunu, Ankara'nın Rus etkisinden uzaklaşarak Avrupa şansını gördüğünde Batı'dan ayrılmaya ve Arap Dünyası'ndaki faaliyetlerini güçlendirmeye başladığını, Türkiye'nin eski müttefiklerini feda etmeden önce

41 Petra Procházková, "Erdoğan Oslavil, Znovuzvolení Bylo Úspěšně Dokončeno", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

42 Milan Rokos, "Kampaň já, Nebo Chaos "Zafungovala"", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

43 Zbyněk Petráček, "Turecka Zkouška", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

44 Jan Fingerland, "Hlavní Spojenec Evropy", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

koşulların değiştiğini ve Arap Dünyası'nın Arap Baharı ve İslam Kışı tarafından parçalandığını, jeopolitik nedenlerden ziyade ideolojik sebeplerden ötürü Türkiye'nin "Müslüman Kardeşler" in etrafındaki Sünnileri desteklediğini, Ankara'nın bu süreçte birçok müttefikini kaybettiğini, Batı ile Türkler arasında Kürt Meselesi'yle ilgili görüş ayrılıklarının olduğunu ve bunlardan dolayı Türkiye'nin NATO'ya veda etmenin zamanın geldiğini belirten aşırı spekülasyonların olmasının şaşılacak bir şey olmadığını, Türklerin yarısı AK Parti'ye oy vermezken ülkenin siyasi geleceğinin Cumhurbaşkanı Erdoğan ve onun partisi tarafından belirleneceğini, Türkiye'nin Batı basınında küçük düşürücü bir şekilde yeni bir sultanlık olarak nitelendirildiğini, Erdoğan taraftarlarının ciddi bir şekilde kendisi hakkında "Liderlerin İmanlısı" ya da "Sonraki Halife" olarak konuştuklarını, Türkiye'nin bir takım karşı konulamaz dış baskılarla yüzleştiğinin görülmesiyle birlikte kendisinin ürettiği iç sorunlarla da mücadele ettiğini ve bu bağlamda dış politikanın iç siyasetin devamı olduğunu ileri sürmüştür.

Právo

Bu gazete, 1 Kasım Seçimleri'ni 02.11.2015 tarihli sayısının onuncu sayfasından "Erdoğan'ın AKP'si Zaferi Elde Etti" başlıklı haberle duyurmuştur.⁴⁵ Aynı gazetenin, 03.11.2015 tarihli sayısında,⁴⁶ "Erdoğan, Türklerin Birliği Seçtiğini Söylüyor. Basın, Pişman Olmayacaklar mı? Diye Soruyor." başlıklı bir haber yayımlanmıştır. Haberde, Erdoğan'ın Türk seçmenlerin iradelerini ülkenin birliği ve bütünlüğü yönünde kullandıklarını ifade ettiğini, bununla birlikte hükümetin ülke için faydalı olup olmayacağı hususunun sorgulandığı; nitekim Erdoğan'ın otokratik eğilimlerinin demokrasiyi zayıflatarak, Kürtlerle olan çatışmayı tırmandırabileceği belirtilmiştir.

45 "Erdogan je AKP Ziská Vítězství", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

46 "Erdogan Říká, že Turci si Vybrali Unii. Tisk Nebude Litovat? Zeptá se", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 21.05.2018).

Hospodářské Noviny

Bu gazete, seçim sonuçlarını 02.11.2015 tarihli sayısında⁴⁷ Silvie Housková imzalı “Erdoğan’ın Partisi Seçimlere Açıkça Hükmetti.” başlıklı haberle duyurmuş; İslami nitelikte gördüğü AK Parti’nin parlamentoda çoğunluğu kazandığını vurgulamıştır.

Bununla birlikte Hospodářské Noviny’nin 03.11.2015 tarihli baskısında Marek Hudema imzasıyla fotoğraflı olarak yayınlanan haber başlığının altında, Erdoğan’ın partisinin seçimi net bir şekilde kazandığı; ancak bunun yeterli olmadığı ve cumhurbaşkanının yetkilerini güçlendirmek için 14 milletvekilinin oyuna ihtiyacı olduğu belirtilerek “Erdoğan Mutlak Çoğunluğu Kaybetti.” denilmiştir.⁴⁸ Gazetenin altıncı sayfasında yer alan uzantısında “Türkiye Seçimlerindeki Zafer Otokratik Cumhurbaşkanını Güçlendirecektir.” başlığıyla yayımlanan bir değerlendirmeye yer vermiştir. Hudema yazısında, kurulacak hükümetin ülkeyi birleştirmeyi ve şiddete son vermeyi taahhüt ettiğini; lakin seçim sonucunun kutuplaşmayı derinleştirdiğini söylemiştir.

Gazetenin aynı tarihli sayısında Teodor Marjanovič imzalı bir makale, “Tokat Gibi Açık Bir Seçim” başlığıyla yayımlanmış; Erdoğan’ın despotik olmakla birlikte seçimin galibi olduğunu ve Avrupa üzerindeki mülteci baskısının azaltılması için onunla konuşmaktan başka seçenek bulunmadığı özetlenmiştir. Gazetenin 06.11.2015 tarihli sayısında Marek Hudema imzalı haber ise “Padişah Erdoğan’ın Zaferi” başlığıyla yayımlanmıştır.⁴⁹ Haberde, seçimlerinde kazananın Cumhurbaşkanı Erdoğan olduğuna vurgu yapılarak Erdoğan’ın “Demokrasi Bir Tramvay Gibidir, Gittiğimiz Yere Kadar Gider, Orada İneriz.” sözü hatırlatılmıştır.

47 Silvie Housková, “Erdoğanova Strana Byla Uvolněna k Volbám”, *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

48 Marek Hudema, “Vítězství Posílí Autokratické President Volbách v Turecku”, *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 22.05.2018).

49 Teodor Marjanovič, “Vítězství Sultána Erdoğanu”, *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 22.05.2018).

15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi

Mladá Fronta DNES

Bu gazete, 15 Temmuz Darbe Girişimi'ni 16.07.2016-17.07.2016 tarihli hafta sonu baskısının ilk sayfasından "Türk Askerleri Hükümete Karşı, Bu Bir Darbe mi?" başlığıyla duyurmuştur.⁵⁰ Gazete, yaşanan gelişmeyi 18.07.2016 tarihli sayısında Milan Vodička imzasıyla manşetten "Çaresizlerin Darbesi" başlığıyla yayımlamış,⁵¹ Vodička, darbe girişimi sonrasında Türkiye'yi bekleyen bir risk olduğunu, Erdoğan'ın yeni bir rejim inşa etmeye başladığını, başarısız olması gereken çocukça gerçekleştirilen darbe çılgınlığına kadar, Türkiye'nin Avrupa ile Ortadoğu arasında sorunlu ama istikrarlı bir tampon olduğunu; lakin darbeye Avrupa'nın Türkiye'ye olan tepkisi sonrasında Ankara'nın Avrupa'dan uzaklaştığını ve mevcut durumunu riskli bir hal aldığını, Avrupa'nın kapısı olan Türkiye'nin farklı bir ülke haline geldiğini, NATO'nun ikinci büyük ordusunun bir kısmının başkaldırdığı gerçeğinin kaygı verici olduğunu, darbenin başarı umudu taşımadığı için çaresizlik barındırdığını belirtmiştir. Vodička, insanların ekonomik sebeplerden ötürü Erdoğan'a destek verdiğini, geleceğin en önemli ekonomik güçlerinden biri olarak Türkiye'den bahsedildiğinde, bunun abartı olmadığını; darbe girişimi sonrasında kazananların kim olduğunun atılan ilk adımlardan görülebileceğini ve ülkenin en güvenilir bileşeni olan ordunun artık farklılaşarak evcilleşeceğini ve Atatürk'le olan bağı korumak yerine Erdoğan'ı koruyabileceğini, haftalar ve aylar sonra ne olacağını bilinmediğini ve ülkenin bir dönüm noktasında olduğunu öne sürmüştür.

Vodička, değerlendirmenin ikinci sayfadaki devamında "Umutsuzluk Darbesi, Erdoğan Yeni Bir Rejim İnşa Ediyor." başlığını kullanarak yaşananlardan dolayı Türkiye'nin bir süre kendine zaman ayıracağını, bu nedenle Devletü'l Irak ve's Şam (DEAŞ) gibi radikal terör örgütlerinin ve cihatçıların artık yeni savaşılarını Türkiye'den devşirebileceğini ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya

50 "Turečtí Vojáci Proti Vládě, to je Převrat?", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

51 Milan Vodička, "Dopad Zoufalství", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

kolayca geçişler için müsait bir ortam bulabileceğini iddia etmiştir. Gazetenin aynı sayfasında “Darbeciler Dokundukları Her Şeyi Berbat Ettiler.” başlığı altında Vodička imzalı başka bir haberde ise alaycı bir yaklaşımla; kalkışmayı yapanların başarılı bir darbenin olmazsa olmazı olan unsurları yerine getiremediklerini, bir nevi kitapta yazan 10 emre karşı gelerek günah işlediklerini, Türk Ordusu'nun NATO'nun en yetenekli ordularından biri olması gerektiğini; fakat anlaşıldığı kadarıyla NATO'da başarılı bir darbenin nasıl yapılacağına öğretildiğini, böylesi hataları sivillerin bile yapmayacağını belirtmiştir.

Diğer taraftan gazetenin aynı sayısında Luboš Palata imzasıyla “Erdoğan Birliğe Dikte Edecek.” başlıklı bir haber yayımlanmış; Erdoğan'ı açık bir şekilde destekleyen Putin'in Ağustos ayında kendisiyle görüşmek üzere anlaştığını, Rus savaş uçağının Türkiye tarafından Kasım ayında düşürülmesinden sonra, Ankara ile Moskova arasında yaşanan krizin üstesinden gelineceğini ifade etmiştir. Öte yandan yazar, Batı'nın zarara katkı verdiğini ve felâketi önlemeye çalıştığını, AB'nin eski Türkiye Büyükelçisi Marc Pierini'nin *Politico*'ya⁵² verdiği demeçte, “Batı'nın demokrasi ve hukukun üstünlüğüne saygıya duyulması yönündeki mücadelesi çok az etkiye sahip olacak” ve “Darbenin ana kurbanı Türk demokrasisi olacak” sözlerini dile getirdiğini; Türkiye'nin Suriye, Irak ve İran'la olan gerginlikler nedeniyle askerî açıdan NATO olmadan yapamayacağını dile getirmiştir.

Ayrıca gazete, 18.07.2016 tarihli sayısında Luboš Palata imzasıyla “Fethullah Gülen: Cumhurbaşkanı'nın Çekindiği Adam.” başlıklı bir değerlendirmeye yer vermiştir.⁵³ Gazetenin aynı sayfasında, yazarının ismi açıkça belirtilmeyerek (ac) imzasıyla “Erdoğan Kötü, ama Darbe Hiçbir Şeyi İyileştirmiyor.” başlıklı bir yazıya yer verilmiş; yapılan değerlendirmede Türkiye'de farklı görüşlere sahip gençlerin yorumlarına yer verilerek Erdoğan'ın politikalarını protesto eden gençlerin bile darbe girişimini kınadığı vurgulanmıştır. Aynı tarihli gazetede, “Darbe Girişimi

52 Marc Pierini, “What's Next for Turkey”, *Politico*, <https://www.politico.eu/article/military-coup-attempt-failed-whats-next-for-turkey-president-recep-tayyip-erdogan/>, (Erişim Tarihi: 08.05.2018).

53 Luboš Palata, “Předseda Předsedy: Fethullah Gülen”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

Türkiye’de Neyi Ortaya Koydu?” başlıklı bir makale de Çekya Cumhurbaşkanlığı Ofisi Dışişleri Direktörü Hynek Kmoníček tarafından kaleme alınmış, yazar makalede darbe teşebbüsünün çeşitli sebeplerinin olduğunu; ancak Erdoğan’ın halktan büyük destek gördüğünü ve gücünün arttığını; fakat AB’nin yalnızca bu nedenden dolayı Erdoğan’ı takip etmemesi ve desteklememesi gerektiğini ifade ederek eleştirel bir değerlendirme yapmıştır.

Mladá Fronta DNES, 19.07.2016 tarihli sayısının ilk sayfasında, “AB, Türklerin Göçmenleri Zapt Edebileceğine İnanıyor.”⁵⁴ başlığıyla Luboš Palata imzalı bir değerlendirme yer almış; içeriğinde başarısız askeri darbe girişiminden sonra, Batılı politikacıların Erdoğan’ı tutuklulara karşı yaklaşım nedeniyle eleştirmeleri halinde, mülteci akışını durdurma konusunda Brüksel ile Ankara arasında yapılan kırılğan mutabakatın kaldırılabilceğini; ayrıca askeri darbenin Türkiye’yle vizesiz seyahat konusunda anlaşmayı ertelemek için bir bahane olarak görüldüğünü belirtmiştir. Buna ek olarak Çekya Başbakanlık Avrupa İlişkileri Sekreteri Tomáš Prouza tarafından Çek radyosuna verilen “Türkiye’yle vize muafiyeti anlaşmasının erteleneceği açıktır.” demecine de yer verilmiştir.

Ayrıca gazetenin aynı tarihli sayısının beşinci sayfasında Palata imzasıyla “Türkiye NATO’dan Çıkıyor mu?” başlıklı bir değerlendirmede ise NATO ittifakının ikinci büyük ordusuna sahip olan Türkiye’nin ABD’den bir uyarı aldığı, Ankara’nın başarısız olan askeri darbe girişimini otoriter bir rejime geçmek için kullanması halinde, NATO üyeliğiyle ilgili sorunlar yaşayabileceği, darbenin bastırıldığı ilk günden itibaren Türkiye’nin Batı’dan ve demokrasiden uzaklaşmaya başladığı, ABD Dışişleri Bakanı John Kerry’nin “NATO üyesi olmak demokrasiye saygı gerektirir. Türkiye’de yaşananlar dikkatle değerlendirilecek.” sözleri yer almıştır.

Mladá Fronta DNES, 20.07.2016 tarihli sayısında Milan Vodička imzasıyla “Batı’nın Türkler Üzerinde Tek Bir Kırbacı Yok.” başlıklı bir analize yer vermiştir.⁵⁵ Vodička yazısında; AB’nin otuz yıldır

54 Luboš Palata, “EU Věří, že Turci Mohou Přistěhovačce Zajmout”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

55 Milan Vodička, “Na Turcích na Západě Není Jediný Bič”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

taahhüt ettiği şeyleri Türkiye'ye vermemekle tehdit ettiğini ve AB, NATO, ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere'nin Türklere sesini yükselterek, onları Stalinci tasfiyeler yapmamaları ve idam cezasını tekrar getirmemeleri yönünde çağrılar yaptıklarını, Türkiye gibi çocuğa benzetilen ülkelere müdür edasıyla seslenmekten hoşlanan Batı'nın duvara tosladığını, bu çocuğun artık büyüdüğünü ve müdürü de görmezden gelebileceğini; dolayısıyla Batı'nın tehditlerinin boşuna olduğunu iddia etmiştir.

Mladá Fronta DNES, 21.07.2016 tarihli baskısında Palata imzasıyla "Erdoğan, Darbeden Sonra Üniversiteleri Bile Temizliyor." başlıklı bir habere yer vermiş⁵⁶ ve ertesi günkü sayının ilk sayfasında yine Palata imzasıyla "Türkiye'de Askeri Darbenin Başarısızlığının Arkasında Rusya'nın Olduğu Söyleniyor." başlıklı bir haber yer almış,⁵⁷ haberde Erdoğan'ın askeri darbenin başarısızlığa uğratılması konusunda Rusya'ya teşekkür edebileceği belirtilmiştir.

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Halkoylaması

Mladá Fronta DNES

Bu gazete, referandumun sonucunu 18.04.2017 tarihinde Anna Barochová imzasıyla, "Erdoğan, AB'deki Türklerin Desteğiyle Kutlama Yapıyor." başlığıyla duyurmuştur.⁵⁸ Haberde; Erdoğan'ın 2029 yılına kadar ülkeyi yönetmesine imkân sağlayan Türkiye'yi başkanlık tarzı bir cumhuriyete dönüştürme rüyasının yerine getirildiği, oy oranlarının birbirine yakın olmasından dolayı muhalefetin yeniden sayım talep ettiği, dünyadaki Türk diasporasının öneminin arttığı, Avrupa'daki Türklerin oyları sayıldığında referandumun kaderinin değiştiği anlatılmış ve haberin uzantısında "İstanbul'dan Duyulduğuna Göre Anlaşmazlığımız Kırsal Alan ve Diasporaya Taştı." başlığı kullanılmıştır. Yine gazetenin aynı sayfasında, "Almanya'daki

56 Luboš Palata, "Erdoğan, Univerzity i Po Převratu Uklízejí", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

57 Luboš Palata, "Rusko se Říká, že za Selhání Vojenský Převrat v Turecku", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

58 Anna Barochová, "Erdoğan Slaví s Podporou Turků v EU", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

Türkler-Açık Bir Evet” başlıklı bir değerlendirmeye yer verilmiş; haberde Türkiye’deki yaklaşık 55,3 milyon seçmenin yanı sıra anavatanlarının dışında yaşayan yaklaşık üç milyon Türkün de oy kullanabildiği, diasporanın seçmen üyelerinin yüzde 59’undan fazlasının Cumhurbaşkanlığı’nın gücünü arttırma yönünde oy kullandığı öne sürülmüştür.

Mladá Fronta DNES, 19.04.2017 tarihli sayısının ilk sayfasında Vodička imzalı “Burası Erdoğan’ın ve Zaten Uzun Zamandan Beri Öyleydi.” başlıklı bir analizi⁵⁹ gazetesinin altıncı sayfasında yayınlamıştır. Vodička değerlendirmesinde Erdoğan’ın referandum zaferinin niçin şok etkisiyle karşılandığının bir sır olduğunu, bu zaferin darbe girişiminden sonra uzun zamandır devam eden durumun teyidi olduğunu ifade etmiştir. Gazetenin aynı sayfasında Jana Šafaříková imzalı başka bir haber de “Almanlar Şimdi Bizim Türklerimiz Ne Olacak Diye Soruyorlar.” başlığıyla yayımlanmıştır. Yapılan değerlendirmede Almanya’da yaşayan Türklerin demokrasiye karşı oldukları ve entegrasyonlarının başarısız olduğunun görüldüğü dile getirilmiştir.

Mladá Fronta DNES, son olarak 19.04.2017 tarihli baskısında Vojtěch Varyš imzalı “Türkiye’nin Avrupa’daki Beşinci Sütunu” başlıklı bir makale yayımlanmıştır. Yazar, makalede Pazar günü yapılan referandumun Avrupalı Türklerin ezici çoğunluğunun Erdoğan’ı desteklediğini, Batı Avrupa’daki Türk toplumunun oldukça büyük ve görünür durumda olduğunu, bu topluluğun aynı zamanda sorunsuz, Batılı yaşam tarzına uyum sağlayabilen ve ekonomiye katkıda bulunan azınlıklar olarak görüldüğünü ara sıra yapılan protesto gösterileri ya da Kürtlerle çatışmalar dışında, aralarında herhangi bir DEAŞ militanı ya da radikal Müslüman bulunmadığını belirterek Avrupa’daki Türk seçmenlerin Erdoğan’a “bize güvenin” mesajı gönderdiğini ve yine aynı Türklerin Avrupa hükümetlerine ise “bize güvenmeyin” mesajı verdiğini belirtmiştir.

59 Milan Vodička, “To je Erdogan a Už Dávno”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

Lidové Noviny

Gazete, referandumun sonucunu 18.04.2017 tarihli baskısının ilk sayfasından Milan Rokos imzalı “Türkiye, Erdoğan’ın Ülkesi Olacak” başlıklı bir analiz ve Zbyněk Petráček imzalı “AB, Sultan’ı Seçti.” başlıklı bir değerlendirmeye duyurmuştur.⁶⁰ Rokos yaptığı değerlendirmede, mevcut cumhurbaşkanının 2019 yılına kadar görev yapabileceğini, muhalefetin seçim hilesine işaret ettiğini, Türkiye’nin modern tarihinin en büyük değişimini beklediğini, yapılan referandum sonrasında Erdoğan’ın muazzam güç kazanacağı bir sistemi faaliyete geçireceğini ileri sürerken; Petráček ise yazısında, liberal Avrupa ülkelerinde Erdoğan’ın açık ara önde olduğunu, Türkiye’deki referandumun en çelişkili sonucunun yurtdışında yaşayan Türklerden geldiğini ve onların liderlik hedefini liberal demokrasiye tercih ettiğini belirtmiştir.

Aynı baskısında Lidové Noviny, “Türkiye Artık Bir Müttefik Değil.” başlığıyla Roman Joch imzalı bir makale yayımlamıştır. Joch, Erdoğan’ın anayasa referandumunu Atatürk’ün laik mirasından tamamen kopmak için kullandığını iddia etmiştir. Lidové Noviny, 19.04.2017 tarihli sayısında Jiří Sládek imzasıyla “Neden Erdoğan Başarılıydı? Avrupa Hayret Edecek.” başlıklı bir değerlendirmeye yer verirken;⁶¹ gazetenin yine aynı tarihli baskısında, Zbyněk Petráček imzalı bir makale, “Taşralılar” başlığıyla yayımlanmıştır.

Petráček değerlendirmesinde; Avusturyalılar ve İngilizlerden sonra, Türk kırsalının da konuştuğunu, bölünmüş seçmenlerin ortak paydalarını haritaların gösterdiği gerçeğine alışıldığını, bir yıldan uzun süredir bazı ülkelerde zengin ve eğitimli şehirler ile kırsal alanda yaşayanların rekabet içinde olduğunu, seçimler ya da referandumlardan önce taşralı kesimin gücünün ne ölçüde ortaya çıkacağı noktasında endişelerin olduğunu, esasen taşralı kelimesinin kullanılmadığını ve taşralı kelimesinden klasik bir köylü olarak kastedilmediğini, taşralıların geleneklerini, sağduyuyu ve işlerini koruyan ve entelektüel bilgi, çok kültürlülük veya devlet hibelerine önem veren insanlara karşı kişiler

60 Zbyněk Petráček, “Vyvolený Sultán EU”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 19.05.2018).

61 Jiří Sládek, “Proč byl Erdoğan Úspěšný? Evropa Překvapí”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 19.05.2018).

olduğunu, bu nedenle de onlara hitaben sağ eğilimli popülist, kara adam ya da yobaz ifadelerinin kullanıldığını, Türkiye’deki referandumun Avusturya’daki Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’nden, İngilizlerin AB’den ayrılma referandumundan ve ABD Başkanlık Seçimleri’nden farklı olmadığını, sonuçların hep birbirine yakın olduğunu, her zaman seçkinler metropolün adalarını işgal ederken; diğer yerlerin taşralılar tarafından ele geçirildiğini, Avusturyalılar oy kullandığında, Avusturya Cumhurbaşkanı olan Van der Bellen’in kalesinin sadece Viyana ve Vorarlberg şehirleri olduğunu; ancak bunun yeterli olmadığını, İngilizler oy kullandığında, metropollerin, üniversitelerin bulunduğu şehirlerin ve İskoçya’nın hayır oyunu kullandığını; fakat bunun da yeterli olmadığını, ABD seçimlerinde Hillary Clinton’un, Great Lakes’deki taşralılar konusunda pot kırdığı için seçimi kaybettiğini, Erdoğan’ın metropollerde (Ankara, İstanbul, İzmir), Kürtlerin yaşadığı bölgelerde ve turizme bağlı olduğu kıyı bölgelerde kaybetmesine rağmen; iç bölgelerde açık bir farkla kazandığını, Türkiye’nin farklı olduğunu nitekim Avusturyalı veya İngiliz taşralıları sevmeyenlerin bile onlarla büyük problemler olmadan özdeşleşebileceğini, buralarda yaşayan taşralıların takdir edilen Alp ekonomisini ilerleten ya da Londra’daki evleri işleten insanlar olduklarını; lakin Türk taşralıların tamamen farklı bir lige ait olduğunu, Türkiye’nin iç kesimlerinde yaşayan gelenekselcilerin (Anadolu), Atatürk’ün çağdaşlaşmasını yakalayamadıklarını, Türkiye’yi olduğu gibi korumak istemediklerini, daha ziyade Osmanlı İmparatorluğu’nun ardındakileri restore etmek istediklerini, onların taşralılığının namus cinayetleri gibi gelenekleri içerdiğini, onları anlayacak ilk politikacı olarak Erdoğan’ı gördüklerini, Avrupa’da, özellikle de Almanya’daki Türklerin çoğunun bu kesimden olduğunu, bu kişilerin ülkelerinde başarılı olamadıklarını ve mutluluğu başka yerlerde aradıklarını, Almanya’da İslam lehine karar verdiklerini ve Erdoğan’ın Berlin’de neden Ankara ya da İstanbul’dan daha fazla desteği olduğunu Almanların merak ettiğini ifade ederek Türkiye’de de son yıllarda AK Partili seçmene yönelik hakaret için kullanılan “yobaz”, “çomar”, “köylü”, “cahil”, “kıro” veya “koyun” gibi kelimelerin karşılığı olabilecek Çek dilindeki “Buran” kelimesini kendi makalesinde kullanmış ve bu kelimeyle hitap edilen taşralı kesimin Erdoğan’ı desteklediğini vurgulamıştır.

Gazetenin 20.04.2017 tarihli sayısında ÇTK kaynaklı bir haber “Seçim Kurulu İtirazları Reddetti.” başlığıyla yayımlanmış; haberde Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) Halkların Demokratik Partisi (HDP) ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) referandumun iptaline ilişkin taleplerini reddettiği belirtilmiştir. Son olarak gazetenin aynı baskısında Joseph Grim Feinberg imzalı bir okur mektubu, “Türkler ve Avrupalıların Sorunu Aynı” başlığıyla yayımlanmıştır.⁶²

Právo

Bu gazete, referandumun sonucunu 18.04.2017 tarihli baskısında fotoğraflı olarak manşetten onuncu sayfa uzantılı olarak “Erdoğan At Sirtında (Galip): Ancak Referandumda Kıl Payı Kazandı.” başlıklı haberle duyurmuştur.⁶³ Haberde halkoylaması sonuçlarına ilişkin genel bilgilere yer verilmiş, muhalefet kanadının itirazlarından ve AGİT gözlemcilerinin oylamanın demokratik olmadığı yönündeki raporundan bahsedilmiş ve Türklerin Erdoğan tarafından istenen anayasa reformlarını tasdik ettikleri, sonuçların Cumhurbaşkanı'nın yetkilerini güçlendireceği ve ülkedeki siyasi sistemin değişeceği vurgulanmıştır. Yine yaşanan gelişmeye ilişkin “Avrupa Ankara'yı Ulusal Konsensüs Aramaya Davet Etti.” başlıklı bir habere de yer verilmiş, mevzubahis haberde, Avrupalı liderlerin referandum sonuçlarına yönelik demeçleriyle birlikte, Çek Cumhurbaşkanı Sözcüsü Jiří Ovčáček'in Cumhurbaşkanı Miloš Zeman'ın “Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın laik Türk Devleti'nin kurucusu Atatürk'ün geleneğinden önemli ölçüde uzaklaştığını düşünüyorum.” açıklamasına atıfla, Zeman'ın Anayasa değişikliği referandumuna yönelik olarak Erdoğan'ın güçlerini arttırılmasına Türkiye'de halk tarafından destek verileceğini beklediğini; lakin kendisinin bu değişimden heyecan duymadığını belirttiği yorumu yer almıştır. Son olarak gazetenin aynı baskısında Jan Keller imzasıyla “En Üstün Değerlerimiz” başlıklı bir makale yayımlanmış; yazar, Türkiye'de demokrasiden kişisel güç sistemine geçişin kendileri için olağandışı olduğunu ifade etmiştir.

62 Joseph Grim Feinberg, “Problém Turků a Evropanů Stejný”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 19.05.2018).

63 “Erdoğan na Koni (vítěz): V Referendu Však Vyhrál Vlasy”, *Právo*, <https://www.pravo.cz/>, (Erişim Tarihi: 12.05.2018).

Právo gazetesi, 19.04.2017 tarihli sayısında; “Erdoğan Bu Kez Kimsenin Kazandıklarını Ondan Almasına İzin Vermeyecektir.” başlıklı bir haber yer almıştır.⁶⁴ Gazetenin aynı sayfasında “Trump, Referandum Sonuçlarını Tebrik Etmek İçin Erdoğan’ı Aradı.” başlıklı kısa bir habere de yerilmiştir. Son olarak aynı baskısında Jiří Pehe imzasıyla “Küreselleşme, Toplum Böler. Türkiye’de bile” başlıklı bir makaleye yer verilmiştir. Yazar değerlendirmesinde; Türkiye’de gerçekleştirilen referandumunun sonuçlarının, toplumların yalnızca Batı’da değil; Batı dışında da şiddetli bir şekilde değiştiğini ve toplumun benzer sınırlara göre bölünmekte olduğunu, Erdoğan’ın, büyük şehirler ve Batılıların yaşadığı bölgelere rağmen; geleneksel kırsal insanları sayesinde kazandığını İngiltere’deki Brexit referandumunun buna benzer olduğunu, küçük kasabaların ve köylerin büyük kentlere karşı mücadelesi şeklinde yorumlanabileceğini ve yine zaferin köyler ve küçük kasabaların yanında olduğunu ve bunun küreselleşmeyle bağlantılı olan yeni zorluklardan korkan daha az eğitim görmüş seçmenlerin zaferi olduğunu; birçok İngiliz’in AB’yi küreselleşme olarak gördüğünü, Trump’la ilgili de benzeri durumun gerçekleştiğini, küreselleşmenin ve toplumun modernleşmesinin korkusunun ana rolü oynadığını, benzer hususun Polonya, Macaristan ve Avusturya’nın küçük kasabalarından köylerinden gelen milliyetçiler için de söz konusu olduğunu, Türkiye’deki referandumun da yeni zorluklardan korkan milliyetçiler ile giderek daha fazla küreselleşen ve kozmopolit modernite içinde yer alanlar arasındaki mücadeleyi yansıttığını söylemiştir. Ayrıca yazar, Batı’nın aslında Türkiye referandumunda kendini gösterdiğini; çünkü Türkiye’deki referandum karşıtlarının çoğunlukla Batı yanlısı olduğunu, yukarıda belirtilen ülkelerdeki seçimler veya referandumların sonuçlarının; o ülkelerdeki toplumların neredeyse eşit bir şekilde, küreselleşmeden korkmayanlar ve dolayısıyla doğrudan liberal demokrasiyi inkâr etmeyenler ile küreselleşmenin dünya sorunlarının tümünün sebebi olduğunu düşünen ve ulusal sınırların arkasında izolasyona ve daha çok otokrasiye inanlar olacak şekilde ikiye bölündüğünü gösterdiğini ve bu mücadelenin nasıl sona ereceğini gözlemlemenin ilginç olacağını vurgulamıştır.

64 “Erdoğan to Nedovolí, aby s Ním Ted’ Někdo Unikl”, *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

20.04.2017 tarihli sayısında Právo, YSK'ya yapılan itirazlara yönelik kurulun aldığı karara atıfla, "Türk Kurulu Referandumu İptal Etmeyecek" başlıklı kısa bir habere yer vermiştir. Gazete 21.04.2017 tarihli sayısında da bu konuya ilişkin, Michal Mocek imzasıyla "Nihai Karar" başlıklı bir makale de yayımlanmıştır.⁶⁵

Hospodářské Noviny

Bu gazete, 18.04.2017 tarihli baskısında Marek Hudema imzasıyla, "Türkiye Tek Bir Adamın Ülkesine Dönüşüyor: Cumhurbaşkanı Erdoğan-Türkler Güçlü Bir Elin Hükümetini Seçtiler." başlıklı değerlendirmeye duyurmuştur.⁶⁶ Hudema değerlendirmesine gazetenin sekizinci sayfasında "Hükümet, İslam ve AB'nin Oylanması Gibi Bir Referandum" başlığıyla devam etmiştir. Gazete, aynı baskısında Teodor Marjanovič imzasıyla "Türkiye'nin Boyun Eğdiği Adam" başlıklı bir makale de yayımlanmıştır. Marjanovič yazısında, Erdoğan'ın diktatöryal yöntemlerle "halkın iradesi" olarak gizlenen referandum şeklinde kendi ülkesini fethettiğini ileri sürmüştür.

Hospodářské Noviny, 19.04.2016 tarihli sayısında Ondřej Houska tarafından kaleme alınan bir değerlendirmeyi, "Türkiye Avrupa'yı Mültecilerle Tehdit Ediyor"⁶⁷ başlığıyla yayımlamıştır. Gazetenin 20.04.2017 tarihli sayısında "Panorama" başlıklı tematik bölümü tamamen bu referanduma ve Erdoğan'a ayrılarak Marek Hudema imzasıyla "Sultan Nasıl Doğdu?" başlıklı bir değerlendirmeye yer verilmiştir.⁶⁸ Hudema değerlendirmesinde, eleştirmenlerin değişimin ülkedeki demokratik gelişmenin sona ermesine yol açacağından otokrasiye, İslamlaşmaya ve hatta diktatörlüğün getirilmesine sebebiyet vereceğinden söz ettiklerini, Türk toplumunun bölündüğünü ve komplo teorilerinin yayıldığını iddia etmiştir.

65 Michal Mocek, "Konečné Rozhodnutí", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

66 Marek Hudema, "Turecko se Stal Jedním Člověka Země: Prezident Erdogan... "Vybrat Turci Mají Silnou Ruku Vlády"", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

67 Ondřej Houska, "Turecko Hrozí Evropě s Uprchlíky", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

68 Marek Hudema, "Jak se Narodil Sultan", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2018).

Olaylar arasındaki nitel bulguların değerlendirilmesi

10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

Mladá Fronta DNES gazetesinde 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin sadece iki haber yayımlandığı ve basın içeriklerinde yeterli bilginin sunulmadığı görülmektedir. Her iki haberde de seçimlere katılan diğer adayların bilgisi ve adaylarının aldığı oy oranlarından söz edilmemiştir. Öte yandan her iki basın içeriğinin de odağı Erdoğan'ın üzerinde olmuştur. Yapılan her iki yorumda da Erdoğan'ın elde ettiği başarılarla atıfta bulunulmuş ve kendisinin otoriterleşme eğilimi olan bir lider olduğu vurgulanmıştır.

Lidové Noviny'de yayımlanan içerikler, yine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan odaklı olarak kaleme alınmış; elde ettiği siyasi başarılarından söz edilmiş ve ona yönelik eleştirel bir yaklaşım sergilenmiştir. Seçim sonucunda Türkiye "Erdoğanistan" olarak adlandırılarak haberler kişiselleştirilmiştir. Bu gazetede diğer adayların isimleri ve aldıkları oy oranlarından açıkça bahsedilmiştir.

Právo gazetesinde ise diğer gazetelere kıyasla daha az yer ayrılmış ve konuyla ilgili herhangi bir makale yayımlanmamıştır. Hospodářské Noviny, Lucie Beranová imzasıyla Türkiye'ye karşı kuşkucu bir yaklaşım benimsemiş, seçimleri Erdoğan üzerinden yorumlamış ve ülkede laikler ile İslamcılar arasında bir güç mücadelesinin olduğu ileri sürülmüştür.

1 Kasım 2015 Türkiye Genel Seçimleri

Mladá Fronta DNES, seçimleri ve gelişmeleri Erdoğan odaklı olarak aktarmış ve diğer siyasi parti liderlerinin seçim sonuçlarına ilişkin söylemlerinden hiç bahsetmemiştir. Lidové Noviny gazetesinin yayımladığı haber içeriklerine bakıldığında, gazetenin haber verme sorumluluğunu yerine getirdiği değerlendirilmekle birlikte, o da haberleri Erdoğan merkezli olarak aktarmıştır.

Právo'da makale yayımlanmadığı göz önüne alındığında, yayımlanan haberlerin esas itibarıyla kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik yapıldığı görülmektedir. Hospodářské Noviny'de ise yaşanan gelişmeye oldukça geniş yer verilmiş ve makalelerde seçim ve gelişmeler, Erdoğan üzerinden okunarak Türkiye'ye eleştirel bir yaklaşım sergilenmiştir.

15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi

Bu olaya ilişkin Mladá Fronta DNES'de oldukça geniş yer verilmiş yaşanan gelişmeye AB penceresinden bakılarak AB'nin de sorunu olan mülteci krizi, olayla birlikte değerlendirilmiştir. Ayrıca gazetede Türkiye'de bulunan Çekya vatandaşlarının durumuna yönelik haberler de yayımlanmıştır. Konuya ilişkin haberler, Erdoğan üzerinden kuşkucu bir çerçeveden duyurulmuş ve yaşanan olayın Türkiye'nin otokratik bir ülke olmasına ve Avrupa'dan uzaklaşmasına sebebiyet vereceği dile getirilmiştir.

Lidové Noviny'de yayımlanan haberler de Erdoğan üzerinden eleştirel bir çerçeveden haberleştirilmiş ve yaşanan olayın Türkiye'nin daha otokratik bir ülke olmasına ve Erdoğan'ın gücünü daha fazla arttırmasına neden olacağı dile getirilmiştir. Ayrıca Türk Hükümeti'nin iddiasının aksine, darbenin arkasında kimin olduğuna dair şüpheler bulunduğu dile getirilmiştir. Dahası gazetede, Fetullahçı Terör Örgütü'ne (FETÖ) yakın bir şirketin yöneticisinin röportajına yer verilerek karşıt görüş de oluşturulmuştur.

Bu olaya ilişkin en çok habere sol görüşlü Právo'da geniş yer verildiği, Türkiye'deki bütün gelişmelerden de bahsedildiği, diğer sağ görüşlü gazetelere kıyasla Çek politikacılarının olayla ilgili görüşlerinin alındığı görülmüştür. Yayımlanan haberler, genel anlamda Erdoğan üzerinden şüpheli bir yaklaşımla değerlendirilmiş ve yaşanan olayın Erdoğan'ın gücünü arttıracığı dile getirilmiştir.

Çekya'nın "Financial Times"ı olarak haftada sadece beş gün basılan Hospodářské Noviny'de de bu olaya ilişkin haberlere geniş

yer verildiği haberlerin Erdoğan üzerinden eleştirel bir çerçeveden sunulduğu ve gelişmelerin Türkiye'nin daha otokratik bir ülke olmasına ve Erdoğan'ın gücünü arttırmasına neden olacağı ifade edilmiştir.

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Halkoylaması

Mladá Fronta DNES'de yayımlanan haberlerin odak noktası Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarının referandumda yaptıkları tercih olmuştur. Ayrıca gelişmeye AB penceresinden de bakılmış ve referandum sürecindeki tutumu nedeniyle AB'ye yönelik eleştiriler sıralanmıştır. Buna ek olarak Avrupa'da yaşan Türklerin referandumun sonucunu etkilediği belirtilerek Türk diasporasının Avrupa'ya entegre olamadığı yazılmıştır.

Lidov Noviny'de yayımlanan haberlerin odak noktası Erdoğan olmuştur. Referandum sonrasında Türkiye'nin tamamen Erdoğan'ın ülkesi olacağı vurgulanmış, Avrupa'da yaşayan Türklerin tercihlerine atıfla, referandumda Türklerin çoğunun liderlik talebini liberal demokrasiye tercih ettiği ifade edilerek, Türk göçmenlerin Avrupa toplumuna entegrasyonunu beklemenin anlamsız olduğu öne sürülmüştür. Bununla birlikte haberlerde "Türkiye Artık Müttefik Değil" başlığı da kullanılmıştır.

Prvo'da yayımlanan haberlerin odak noktasını Erdoğan'ın güç artışı ve muhalefetin itirazları oluşturmuştur. Ayrıca Türkiye'nin Batı'nın bir parçası olarak görülerek seçmenlerin liberal demokrasi yanlıları ve küreselleşme karşıtları olarak ikiye bölündüğü ifade edilmiştir.

Hospodşsk Noviny'de yayımlanan haberlerin odak noktası da Erdoğan olmuştur. "Türkiye Tek Bir Adamın lkesine Dönüşüyor" denilerek ülkenin Erdoğan'ın kontrolü altına girdiği ve onun ilerleyen dönemlerde savaş takıntıları olan bir lidere dönüşebileceği şeklinde haksız ve ağır eleştiriler getirilmiştir.

Sonuç

Çekya basınında 2014 ile 2018 yılları arasında Türkiye'de yaşanan siyasi gelişmelerle ilgili haberlere bakıldığında, Batı medyasının genelinde olduğu gibi, Çek gazetelerinin de birbirlerinden farklı çizgileri temsil etmelerine rağmen; kuşkucu ve eleştirel bir yorum ortaya koydukları görülmektedir. Yayımlanan haber içeriklerinde, Türkiye'de meydana gelen tüm siyasi gelişmeler genel anlamda tek bir isim üzerinden yorumlanmış ve değerlendirmeler de genel olarak Erdoğan merkezli olarak kaleme alınmıştır. Bu anlamda, Çek basınında Türkiye'ye ilişkin haberler, adeta "Türkiye=Erdoğan" perspektifi üzerinden aktarılmıştır. Nitekim çoğu haber başlığının doğrudan Erdoğan veya Erdoğan'a işaret eden kelimelerle paylaşıldığı görülmüştür.

Çekya'da yayımlanan basın içeriklerine detaylı olarak bakıldığında, 2014 yılından itibaren dört yıllık zaman zarfında, Türkiye'nin giderek otoriterleştiği yönündeki yorum ve değerlendirmelerin arttığı tespit edilmiştir. Yine yıllara göre gazetelerde, Türkiye'ye ayrılan haber alanı, hacim ve içerik olarak artmıştır. Neticede Türkiye'de yaşanan gelişmeler, Çek basını tarafından yakından ve takip edilmiştir. Özellikle de 15 Temmuz Darbe Girişimi, Çek basınının en çok ilgi gösterdiği konu olmuştur.

Basında yer alan haberlere göre Çek siyasiler ve hükümet yetkililerince, Türkiye'nin AB ve NATO bağlamında önemli bir ortak olarak görüldüğü ve bu nedenle Türkiye'de yaşanan gelişmelerin yakından izlendiği değerlendirilmektedir. Çekya basını tarafından Türkiye'nin antidemokratik bir İslam ülkesi olarak değil; ancak demokratik çizgiden otoriter çizgiye doğru kayan ve İslamlaşma yönünde ilerleyen AB adayı ve NATO müttefikleri bir ülke olarak yansıtıldığı tespit edilmiştir.

Çek basınında sağ veya sol içerikli gazete fark etmeksizin Türkiye'deki siyasi iradeye karşı olumsuz bir yaklaşımın izlendiği belirlenmiştir. Ancak olabildiğince sert olan yorumların yanında Erdoğan yönetimindeki siyasi iradenin, iktidarı süresince ülkeyi ekonomik anlamda refaha kavuşturduğu da vurgulanmıştır. Bu

anlamda Çek basınında, Türkiye'deki iktidarın sürdürdüğü seçim başarılarının arkasında ekonomik gerekçelerin yer aldığı ifade edilmiştir.

Çek basınında Türkiye'de siyasi gelişmeler, geçmişindeki Osmanlı yönetimine vurgu yapılarak "padişahlık" yönetimine benzetilmektedir. Çek basınında Avrupa'daki Türklerin ülkeleriyle irtibat halinde oldukları da yazılmaktadır. Bu durum, bir endişe kaynağı olarak resmedilmektedir.

Çek siyasilerinin kendi halklarına karşı olumsuz bir Türkiye görüşü yansıttıkları, olayları yorumlarken endişeli davrandıkları görülmekte ve Türkiye'nin alıştıkları ülke gibi olmadığı belirtilerek Avrupa değerlerine uyumsuzluğu öne çıkarılmaktadır. Bu durumu siyasilerin bir iç politika malzemesine dönüştürdükleri de dikkat çekmektedir.

Bu çalışma sonucunda Çek basını tarafından basmakalıp görüşlerden oluşturulmuş eleştirel, sert ve şüpheli algıyı, Türkiye'nin kamu diplomasisine ağırlık vererek tersine döndürebileceği düşünülmektedir. Zira gerek Çek yetkililerinin açıklamaları gerekse de basına hâkim olan Türkiye'ye yönelik bakış, keskin bir olumsuzluk içermemektedir. Örneğin çeşitli siyasi gelişmelere rağmen birçok Çek turist Türkiye'ye gitmekten vazgeçmediği de görülmektedir. Bu düzlemde mevcut ilişkilerin ilerletilmesi ve her alanda hayata geçirilebilecek işbirliği imkânlarının geliştirilmesi için gerekli kararlılığın her iki tarafta da bulunduğu bilinmektedir. Bu sebeple Türkiye'nin Çekya'da olumlu bir tanıtım ve işbirliği için harekete geçmesi önerilebilir.

Çek basınının Türkiye'yle ilgili haber temininde doğrudan bir ofisi olmadığı ve birçok haberi Avrupa'nın ortak havuzundan alması nedeniyle genel haber ajanslarından verilen haberlerin içeriğini detaylıca incelemeyen yansıttığı görülmektedir. Bu durumda Çek basınında yerleşik Türkiye algısının gözden geçirilmesine yönelik tespitin diğer birçok Avrupa ülkesinde de aynı düzlemde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin Avrupa genelinde ve Çekya özelinde kendi amaç ve politikalarını net bir şekilde anlatan yeni bir kamuoyu algısı yaratması elzemdir. İletişim ve etkileşimin hızlandığı bir dönemde, farklı din ve kültürel değerlere sahip toplumlar arasında yeni fay hatları açılmasının engellenmesi ve toplumlar arasındaki karşılıklı anlayışın geliştirilmesi açısından basın aracılığıyla kamuoyuna yansıtılan olumsuz algının gelişen iletişim teknolojilerinden ve kamu diplomasisi mekanizmalarından en iyi şekilde yararlanmak ve topluluklar arasındaki temasları teşvik etmek suretiyle bertaraf edilebileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

"#624 Andrej Babiş", *Forbes*, <https://www.forbes.com/profile/andrej-babis/?list=rt,b>, (Erişim Tarihi: 22.11.2017).

"Andrej Babiş has been Sworn in as the New Prime Minister", *Government of The Czech Republic*, <https://www.vlada.cz/en/media-centrum/aktualne/andrej-babis-has-been-sworn-in-as-the-new-prime-minister-161953/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2017).

"Babiř Koupil Mediální Skupinu MAFRA, Vlastníka Serveru Lidovky.cz", *Lidovky*, https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu, (Erişim Tarihi: 22.11.2017).

"Erdogan je AKP Získá Vítězství", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

"Erdogan Říká, že Turci si Vybrali Unii. Tisk Nebude Litovat? Zeptá se", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 21.05.2018).

"Erdogan to Nedovolí, Aby s Ním Ted' Někdo Unikl", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

"Erdogan Vyhraje První Kolo", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 13.05.2018).

"Erdogan Vyhraje První Kolo", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Erişim Tarihi: 12.05.2018).

"Erdogan; Bývalého Reformátora, Nového Prezidenta", *NOVINY*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=11.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Eriřim Tarihi: 07.05.2018).

"Erdoganovo Vítězství Vyvolalo Kritiku Opozice", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

"Erdoğan na Koni (Vítěz): V Referendu Však Vyhrál Vlasy", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Eriřim Tarihi: 12.05.2018).

"Home", *Pravo*, <http://www.pravo.cz/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

“Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru”, *Median*, <http://www.median.eu/cs/medialni-vyzkumy/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

“Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru”, *Median*, <http://www.median.eu/cs/medialni-vyzkumy/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

“Mediální Dům Economia Začal Využívat Inovativní Formát Inzerce”, *Economia*, <http://economia.ihned.cz/inzerce/hospodarske-noviny/>, (Erişim Tarihi: 26.11.2017).

“Miloš Zeman is the Winner of the Election of the President of the Czech Republic”, *Çek İstatistik Kurumu*, <https://www.czso.cz/csu/czso/milos-zeman-is-the-winner-of-the-election-of-the-president-of-the-czech-republic>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

“Mladá Fronta DNES”, *Maфра*, <https://www.maфра.cz/portfolio.aspx?y=maфра/portfolio-mfd.htm>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

“Noviny Osobností. Noviny, Jak Mají Být”, *Maфра*, <https://www.maфра.cz/portfolio.aspx?y=maфра/portfolio-lidovenoviny.htm>, (Erişim Tarihi: 25.11.2017).

“The Press in the Czech Republic”, *BBC News*, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4068647.stm>, (Erişim Tarihi: 25.11.2017).

“Ti Erdogan Zvedl Svůj Plán na Zvýšení Moci”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

“Turci se Vracejí k Vládě Jedné Strany”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

“Turečtí Vojáci Proti Vládě, to je Převrat?”, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

“Vláda Bohuslava Sobotky”, *The Government of Czech Republic*, https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/bohuslav_sobotka/prehled-clenu-vlady-bohuslava-sobotky-29-01-2014---trva-124534/, (Erişim Tarihi: 06.01.2018).

BAROCHOVÁ, Anna, “Erdogan Slaví s Podporou Turků v EU, *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

BEDNAŘÍK, Petr vd., *Dějiny Českých Médíí*, Grada, Prag 2011.

BENDA, Josef, *Vlastnictví Periodického Tisku v České Republice v letech 1989-2006*, Karolinum, Prag 2007.

BERANOVÁ, Lucie, “Erdogan, Jako Nový Atatürk”, *Hospodářské Noviny*, <https://archiv.ihned.cz/c1-62631560-erdogan-jako-novy-ataturk>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

BERELSON, Bernard, *Content Analysis in Communication Research*, Free Press, Glencoe 1952.

EROL, Mehmet Seyfettin-Emre Ozan, “Türk Dış Politikasında Süreklilik Unsuru Olarak Siyasal Rejim”, Ertan Efegil-Mehmet Seyfettin Erol, *Dış Politika Analizinde Teorik Yaklaşımlar*, Barış Kitap, Ankara 2012, s. 237-271.

EROL, Mehmet Seyfettin-Emre Ozan, “Uluslararası Krizler ve Medya: Dış Politika Kriz Yönetiminde Medyanın Rolü Üzerine Bir Deneme”, Mehmet Seyfettin Erol-Ertan Efegil, der., *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*, Barış Kitap, Ankara 2012, s. 123-145.

FEINBERG, Joseph Grim, “Problém Turků a Evropanů Stejný”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 19.05.2018).

FINGERLAND, Jan, “Hlavní Spojenec Evropy”, *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

Government of The Czech Republic, <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/>, (Erişim Tarihi: 06.11.2017).

HESOVÁ, Zora, “Nové Turecko, Staré Metody”, *AMO*, <http://www.amo.cz/nove-turecko-stare-metody/>, (Erişim Tarihi: 15.05.2018).

HOUSKA, Ondřej, “Turecko Hrozí Evropě s Uprchlíky”, *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

HOUSKOVÁ, Silvie, "Erdoğanova Strana Byla Uvolněna k Volbám", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

HUDEMA, Marek, "Jak se Narodil Sultan, *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2018).

HUDEMA, Marek, "Turecko se Stal Jedním Člověka Země: Prezident Erdogan "Vybrat Turci Mají Silnou Ruku Vlády"", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz/>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

HUDEMA, Marek, "Vítězství Posílí Autokratické President Volbách v Turecku", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 22.05.2018).

JIRÁK Jan-Barbara Köpplová, "The Reality Show Called Democratization: Transformation of the Czech Media After 1989", *Global Media Journal-Polish Edition*, 1(4), 2008.

KOŽÍŠEK, Vladimír, "Kontinuální Měření Čtenosti a Poslechovosti a Exklusivní ad-hoc Výzkumy na Míru", *Median*, <http://www.median.eu/cs/medialni-vyzkumy/>, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

KRYZÁNEK, Ladislav, "V Turecku se Rodí Nový "Sultán" jménem Erdogan", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.pressreader.com/czech-republic/dnes-prague-edition/20140811>, (Erişim Tarihi: 15.05.2018).

LANĚ, Tomáš, "Výstavba Erdoğanistan-Tureckých New President Intenzity Rybolovu Absolute Power Supplies pro Vás", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=13.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

LÉBR, Tomáš, "Vítězství Erdogana na Balkáně", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

LIDOVÉ Noviny, https://1gr.cz/data/soubory/mafraweb/49A180412_SEH_013_LN_MEDIKIT_2018_C.PDF, (Erişim Tarihi: 31.05.2018).

MARJANOVIČ, Teodor, "Vítězství Sultána Erdoğan", *Hospodářské Noviny*, <https://ihned.cz>, (Erişim Tarihi: 22.05.2018).

MOCEK, Michal, "Konečné Rozhodnutí", *Právo*, <https://www.pravo.cz>, (Erişim Tarihi: 25.05.2018).

OBRAZEM, Jak-Se Od Roku 1990 Měnila Grafika MF DNES", *iDNES*, https://zpravy.idnes.cz/jak-se-menila-grafika-mf-dnes-d1a-/domaci.aspx?c=A141014_114103_volby-2012_jb, (Erişim Tarihi: 21.11.2017).

PALATA, Luboš, "Erdogan, Univerzity i po Převratu Uklízejí", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

PALATA, Luboš, "EU Věří, že Turci Mohou Přistěhovalce Zajmout", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

PALATA, Luboš, "Předseda Předsedy: Fethullah Gülen", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2018).

PALATA, Luboš, "Rusko se Říká, že za Selhání Vojenský Převrat v Turecku", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Erişim Tarihi: 18.05.2018).

PEŠEK, Petr, "Starý a Nový Turkey", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=11.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Erişim Tarihi: 07.05.2018).

PETRÁČEK, Zbyněk, "Turecka Zkouška", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

PETRÁČEK, Zbyněk, "Vyvolený Sultán EU", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Erişim Tarihi: 19.05.2018).

PIERINI, Marc "What's Next for Turkey", *Politico*, <https://www.politico.eu/article/military-coup-attempt-failed-whats-next-for-turkey-president-recep-tayyip-erdogan/>, (Erişim Tarihi: 08.05.2018).

PROCHÁZKOVÁ, Petra, "Erdoğan Oslavil, Znovuzvolení bylo Úspěšně Dokončeno", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Erişim Tarihi: 21.05.2018).

RADIČOVÁ, Iveta, "The Velvet Divorce", *Uncaptive Minds* 6, 1(22), Winter-Spring 1993, s. 51-53.

ROKOS, Milan, "Kampaň já, Nebo Chaos“zafungovala“", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz>, (Eriřim Tarihi: 21.05.2018).

SCHUDSON, Michael, *The Power of News*, Harvard University Press, Londra 1996.

SLÁDEK, Jiří, "Proč byl Erdoğan Úspěšný? Evropa Překvapí", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovky.cz/>, (Eriřim Tarihi: 19.05.2018).

ŠLAJHRTOVÁ, Leona, "Erdoganův Plán: Zůstat v Moci Až do Roku 2023", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=12.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

SLEZÁKOVÁ, Magdalena, "Erdogan, Turecka Věří, že Kristus", *Lidové Noviny*, <https://www.lidovenoviny.cz/archiv.aspx?d=12.08.2014&n=LN-NOVINY>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

ŠMÍD, Milan, *Czech Republic. In: Media Ownership and Its Impact on Media Independence and Pluralism Peace Institute*, Institute for Contemporary Social and Political Studies, Ljubljana 2004.

ŠTĚTKA, V.-V. Kouřil, *Vlastnická Struktura Českého Mediálního Trhu s Ohledem na Globalizační Procesy*, Institut Demokracie pro Všechny, Brno 2005.

VODIČKA, Milan, "Dopad Zoufalství", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

VODIČKA, Milan, "Na Turcích na Západě není Jediný Bič", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

VODIČKA, Milan, "Sultan Erdoğan? Evropa je Šťastná, jen Tiše Šeptá", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 14.05.2018).

VODIČKA, Milan, "To je Erdogan a už Dávno", *Mladá Fronta DNES*, <https://www.idnes.cz/>, (Eriřim Tarihi: 18.05.2018).

YILDIRIM, Ali-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.

Structured Abstract

Given its unique geographical location, Turkey stands as a country with an ever-changing agenda, especially whose foreign policy agenda is quite intense compared to most European countries. In this study, media depictions of the significant political developments of Turkey in the Czech national press and concordantly direction of the Czech public perception towards Turkey has been tried to be revealed. In literature, the analysis of political events occurred in Turkey in recent years through news and columns published in the Czech press is lacking. Therefore, this study aims to fill this gap in the literature and intends to portray Turkey's political media image in the Czech national press. Within the extend of this study, a period of approximately four years has been taken into consideration and the contents of news and articles published in four different newspapers were examined at specific time intervals related to four important political events which are thought to have significantly affected the political landscape of the country. The events have been selected randomly by years of realization and according to the importance given to the events. Within this context, Turkish Presidential Election which took place in August 2014, Turkish General Election of November 2015, Turkish Coup D'état attempt on 15 July 2016 and Turkish constitutional referendum which was held on 16 April 2017 were chosen as the subject of this research.

This study is composed of three chapters in total. In the first chapter; method and goal of the research and information in preparatory nature for the subject has been delivered to the readers. In the second chapter; news, articles, columns and press content such as interviews and cartoons about the political developments taking place in Turkey has been put forward using quantitative and qualitative research findings of the content analysis method. Four different newspapers in the Czech Republic representing the highest number of daily prints and number of readers with different political tendencies has been selected for the sampling. In order to reflect the approach of the Czech newspapers as it is towards the political developments taking

place in Turkey which constitute the main focal point of this study, it has been tried to be as objective as possible and evaluations were made based on criteria specified in the content analysis. In the final chapter of the study, the results of the research were evaluated. And when the findings were interpreted, it has been seen that the Czech newspapers reflect the political developments taking place in Turkey mostly in a skeptical and critical language just as in the press across the other European countries. Looking at the published news contents; it is clearly seen that all political developments occurring in Turkey generally interpreted through a single name and the assessments directed at Turkey were also drafted over the name of President Recep Tayyip Erdogan in general. In this sense, political news related to Turkey in the Czech press literally has been analyzed through "Turkey = Erdogan" perspective. As a matter of fact, most of the news headlines were seen to have been constructed directly into the words that pointed to Erdogan.

When we look at the press contents published in Czech Republic in detail, in about four years since 2014, comments and assessments claiming that the Turkey is becoming increasingly more authoritarian has been found to further increase. In addition to this, space allocated to Turkey in the newspapers increased day to day in terms of volume and content. According to Czech press, Turkey is not seen essentially as a non-democratic Islamic country, but it is seen as a country which is NATO ally and a candidate for EU, moving away from the democratic values, sliding towards an authoritarian line and advancing towards Islamization.

It is necessary to point out that media perspective towards Turkey that exists in the Czech press does not contain a sharp negativity. Turkey can create a new perception of public opinion in the Czech Republic or in Europe that clearly explains its own objectives and policies. In order to develop mutual understanding between societies with different religious and cultural values, it is thought that the negative publicity reflected through the press can be eliminated by making the best use of emerging communication technologies and the mechanisms of public diplomacy.